

VERSLAG van de digitale vergadering van de commissie Milieu en Mobiliteit op 23 juni 2021 (middagdeel)

Voorzitter:

T.M.S. Vrielink

Namens GS aanwezig: ir. H. van Essen (gedeputeerde), ir. R. van Muilekom (gedeputeerde), A.J. Schaddelee (gedeputeerde) en R.C.L. Strijk (gedeputeerde)

Aanwezig: J.J. Bart (GL), S.A. Berlijn (JA21), G. Bikker (CDA), A.C. Boelhouwer (GL), I. Bouabid (Lijst Bittich), H. van Deun (PVV), A. Donker (SGP), M.J. de Droog (D66), M.E.J. Eggermont (SP), M. Fiscalini (JA21), N.M. Groen (GL), N. de Haan-Mourik (CU), J.A. de Harder (CU), F. Hazeleger (SGP), W.M.M. Hoek (50Plus), J.P. d'Hondt (PvdA), B.C. de Jager (VVD), M. de Jong (GroenLinks), E.A. Kamp (D66), A.J. Koerts (CU), N.A. Krijgsman (PvdA), D.J. de Kruif (CDA), M. Lejeune-Koster (PvdA), C.G.J. Mulder (PvdA), D.A. Oude Wesselink (GL), R. van Reenen (50Plus), A.G. van Schie (VVD), W. Ubaghs (PVV), mr. S.F. van Ulzen (VVD), L.E. Veen (D66), P. de Weerd (PvdD), W. Wijntjes (CDA).

Van ambtelijke zijde aanwezig:

dr. R. Poort (griffier) en G.J. van der Kroon (Notuleerservice Nederland)

1. Opening en algemeen

1.1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 13.30 uur en heet eenieder welkom.

1.2 [Vaststellen agenda](#)

De agendapunten 2.1 en 2.2 zullen gevoegd behandeld worden in verband met de aanwezigheid van de gedeputeerden.

Hiermee wordt de agenda vastgesteld.

1.3 Mededelingen

Gedeputeerde [Schaddelee](#) heeft twee mededeling. Allereerst de Uithoflijn. Deze week is een positieve en ondertekende accountantsverklaring verkregen, waardoor dit project positief kan worden afgesloten. Dan de Quick Scan Provinciale Democratie. Hij wijst op ieders verantwoordelijkheid om die democratie in stand te houden. Een aantal weken geleden is een vragenlijst verspreid onder Statenleden, collegeleden, ambtenaren en bewoners, waarop wisselend gereageerd is. Die van de Statenleden was minimaal! Er is deze week een herinneringsmail verstuurd, waarbij besloten werd de enquête nog twee weken in de lucht te houden. Hij roept eenieder op de enquête in te vullen, want dat draagt bij aan het beeld van de dingen die verbeterd kunnen worden.

1.4 [Ingekomen stukken M&M](#)

Er zijn geen opmerkingen.

1.5 [Vaststellen verslagen commissie Milieu en Mobiliteit](#)

Het verslag van 16 mei 2021 wordt vastgesteld.

1.6 [Termijnagenda en lijst moties M&M](#)

De heer [Hazeleger](#) wijst erop dat er op bladzijde 5 nog steeds een motie (nr. 126) over de tram staat, die als afgedaan beschouwd wordt. Daar waren hij en andere Statenleden het niet mee eens. Zij willen dat de motie nog steeds niet als afgedaan wordt beschouwd.

De [voorzitter](#) constateert dat dit aangepast zal worden.

1.7 [Rondvraag](#)

De heer [Wijntjes](#) heeft een rondvraag over het Brugpad Nieuwegein, een onderdeel van de nieuwe snelfietsroute Utrecht-IJsselstein. Het gaat om een heel mooie route, maar als men in Nieuwegein aankomt gaat het in één keer allemaal fout! Bovendien gaat het Brugpad vier jaar op slot! Niemand wist dat, inclusief de Fietsersbond. Hij wil weten of dit zo is en of dit adequaat onder de aandacht gebracht wordt. Wat is bovendien de betekenis daarvan voor het snelfietsproject? Hij wil graag dat de gedeputeerde op korte termijn met de gemeenten gaat praten over het onderdeel Nieuwegein in die snelfietsroute.

De heer [Oude Wesselink](#) sluit zich aan bij de vragen van het CDA.

Gedeputeerde Schaddelee begrijpt de zorgen over deze in potentie mooie route. Maar om die route te realiseren moeten er wel wat maatregelen getroffen worden. Sinds kort weet hij van de gemeente dat er sprake zal zijn van een periode waarin gebouwd gaat worden in Nieuwegein City en dat kan problemen geven voor het Brugpad. Hij was daar ook door verrast. Over dit specifieke punt heeft hij in de stuurgroepvergadering van 20 april jl. uitgebreid gesproken met de desbetreffende wethouder, die in die vergadering aangaf dat er een goede, alternatieve route komt. Er is intensief ambtelijk en bestuurlijk contact over deze problematiek. Het is nog niet zeker dat het Brugpad er 3,5 jaar uit gaat. Er wordt alles aan gedaan om dat te voorkomen. Het is aan de gemeente. Hij blijft echter in intensief overleg.

Over de helling van 6% in de route meldt hij dat de provincie vaak 5% hanteert als maximale hellingshoek, maar dat is erg afhankelijk van de fysieke situatie. De inzet is dat voorkomen wordt dat er een alternatieve route nodig is.

De heer Wijntjes denkt dat dat intensief overleg inderdaad nodig is om die termijn van 3,5 jaar te verkorten of een alternatief te bedenken. Hij wijst er op dat het per dag om zo'n 4000 tot 5000 fietsers gaat. Dat is rond de 100.000 fietsers per jaar. Geen kattenpis!

De heer De Jager heeft een vraag over de trambaan Science Park, waaraan deze zomer gewerkt wordt. Hij wil van de gedeputeerde weten of dat niet een mooie gelegenheid is om ook het tracé tussen het Centraal Station en het Science Park geschikt te maken voor zowel tram- als busvervoer, omdat dat in de toekomst een goede oplossing zou kunnen zijn.

Gedeputeerde Schaddelee vraagt zich af of die toekomstige verwachting wel waargemaakt gaat worden. Hij wijst erop dat de Uithoflijn niet in één dag is aangelegd. Dat gaf namelijk nogal wat voeten in de aarde en tegelijkertijd is toen bekeken hoe dat tracé werkt. Als dat gecombineerde tracé met bus serieus overwogen zou worden, dan moet daarvoor extra budget aangevraagd worden; er moet een ontwerp gemaakt worden; er moet een aannemer gevonden worden; materieel moet ingekocht worden etc. Dat kan hij allemaal niet even meenemen met de werkzaamheden van komende zomer. Bovendien is het nog maar de vraag of het allemaal de moeite waard is, want zoals bekend gaat een deel van het tracé niet door bebouwde kom, waardoor het voor de bus niet echt een interessante oplossing zou zijn. Dus er zou in ieder geval een zorgvuldige afweging van nut en noodzaak voor nodig zijn. Vandaar dat hij voor nu terughoudend is ten aanzien van dit voorstel. Misschien dat het in de toekomst wel een interessante optie wordt, als er bijvoorbeeld sprake zal zijn van verdere verstedelijking langs dat tracé.

De heer Mulder heeft een vraag rond de bescherming van drinkwaterbronnen. Hij verwijst naar het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer over de bescherming van drinkwaterbronnen. Dat rapport zou 16 juni in de commissie RGW besproken worden, maar is verschoven naar het najaar. Hij vraagt zich af of die tussenliggende periode niet gebruikt kan worden om te werken aan de kritische kanttekeningen uit het rapport van die rekenkamer.

Hij wil weten of de gedeputeerde bereid is om de regionale onderzoekscommissie hierbij daadwerkelijk te betrekken. Verder wil hij weten of gedeputeerde Bruins Slot bereid is om, voor de behandeling van het rapport van de rekenkamer in september, dat gesprek alvast te voeren, zodat de uitkomsten daarvan meegenomen kunnen worden in die bespreking in september.

Gedeputeerde Schaddelee wijst erop dat het college in zijn reactie op het rapport aangeeft dat het goed is om ook vanuit het oogpunt van toezicht en handhaving de verbetermogelijkheden te verkennen. Gezond drinkwater is natuurlijk een prioriteit van het college. Hij zal inderdaad proberen het gesprek daarover nog voor de commissiebehandeling (8 september) te doen plaatsvinden. Hij denkt dat het goed is om daar alle betrokken gremia bij te betrekken en te bekijken wat er gedaan kan worden om toezicht en handhaving op dit punt aan te scherpen. Hij gaat zijn best doen.

De heer Hazeleger begint met aan te geven het prima te vinden als hij de beantwoording van zijn twee vragen op papier krijgt. Dat geldt voor zijn vraag betreffende het ontgassen en de aandacht voor ontgassingsinstallaties op aangewezen plekken. Het geldt ook voor zijn vraag over de ontsluiting Houten/Bunnik op de A12.

Gedeputeerde Schaddelee begint met de beantwoording van de tweede vraag. Hij meent dat beantwoording daarvan reeds gisteren verzonden te hebben. Dat punt is verbonden aan de commissievergadering van september. Hij denkt dat het belangrijk is om volop in te zetten op die oostelijke ontsluiting. Hij hecht eraan te benadrukken dat er geen licht zit tussen de inzet van de gemeente en de provincie. Er is alleen gezegd dat het geen zin heeft voor die ontsluiting geld in de pot te houden als Rijkswaterstaat tegen die ontsluiting is. Dat is de reden waarom dat bedrag niet langer voor die ontsluiting gereserveerd gehouden wordt. Zodra Rijkswaterstaat groen licht geeft voor die oostelijke ontsluiting, zal de aanleg ook gaan gebeuren.

Gedeputeerde Muilenkom gaat in op de vraag betreffende het ontgassen. Hij zal schriftelijk op die vraag antwoorden. Hij benadrukt dat het om een belangrijk onderwerp gaat. De beantwoording zal een coproductie zijn van Mobiliteit en van Leefomgeving.

1.8 Grote projecten

Geen opmerkingen

2 Ter bespreking

2.1 [Statenvoorstel Jaarstukken 2020 \(2021MM70\)](#)

2.2 [Statenvoorstel Voorjaarsrapportage 2021 \(2021MM71\)](#)

2.3 [Statenvoorstel Kadernota 2022-2025 \(2021MM71\)](#)

Agendapunten 2.1, 2.2 en 2.3 worden gevoegd behandeld.

De heer [Oude Wesselink](#) hoopt dat het tempo van de verduurzaming van het eigen provinciale vastgoed in 2021 echt omhooggaat, want het loopt nu achter op de planning. Daarnaast kan zijn fractie zich vinden in de zorgen die de CU heeft geuit ten aanzien van de Statenbrief bij de commissie BEM waar verduurzaming van het eigen vastgoed geagendeerd stond.

Tot slot is hij blij met de rol van de provincie in de RESsen.

GL heeft geen bijdrage met betrekking tot de voorjaarsrapportage.

Wat de kadernota betreft, is het GL al jaren een doorn in het oog dat de motorrijtuigenbelasting zo laag is, omdat deze de afgelopen jaren niet geïndexeerd is. Dat betekent dat autobezit een groeiende vorm van subsidie is geworden. In Utrecht ligt het ver onder het gemiddelde in Nederland. Het Rijk geeft aan dat als er geld nodig is er eerst naar de eigen capaciteit gekeken moet worden. Dat wordt op dit moment zeer laag ingezet! Dat komt niet overeen met wat er moet gebeuren. Ook het Rijk geeft aan dat de eigen belastingruimte gebruikt moet worden, voordat er bij het Rijk aangeklopt kan worden. Er is dus extra geld nodig. Laat de provincie daarom stoppen met het verstrekken van subsidies aan een sector die dat niet nodig heeft en ingaat tegen veel doelen die nodig zijn voor een gezonde samenleving.

De heer [Wijntjes](#) hoort de heer Oude Wesselink spreken over subsidiering van het autobezit. Dat is echter een misvatting. Het is raar dat de provinciale belastingen uitsluitend bestaan uit de opcenten voor de motorrijtuigenbelasting. Dat betekent dat de autobezitters belasting betalen. Naar zijn gevoel zou het zo moeten zijn dat iedereen belasting moet betalen. Hij hoort graag van GL hoe zij die belastinggrondslag in de komende jaren gaan veranderen. Dat geeft een betere basis om daar met elkaar over te spreken.

De heer [Oude Wesselink](#) antwoordt nog niet nagedacht te hebben over de vraag of er meer belastingen bij de provincie zouden moeten komen te liggen. Zelf denkt hij dat er al genoeg belastingen zijn in Nederland. Dit is echter de enige belasting die bij de provincie ligt. Als dit dus de enige belasting is en er daarmee dus voor meer inkomsten voor de provincie gezorgd kan worden – en die autobezitters betreft –, dan moet daarvan dus wel volop gebruik gemaakt kunnen worden.

De heer [Eggermont](#) wil het idee van de heer Wijntjes ten aanzien van opcenten ondersteunen.

De heer [Wijntjes](#) is van mening dat het veel beter is als het een soort koppelbelasting zou worden; gewoon per inwoner betalen, want iedereen heeft profijt van deze provincie. Dat zou veel reëler zijn!

De heer [Eggermont](#) stelt dat hij en de heer Wijntjes het dan niet met elkaar eens zijn. Hij is het wel eens met GL als daar gezegd wordt dat de motorrijtuigenbelasting best omhoog zou kunnen, want juist automobilisten hebben enorm veel belang bij een goed functioneren van een goed openbaar vervoer. Dat zou een extra reden kunnen zijn om die opcenten op een normaler niveau te brengen, maar dat staat nu juist weer niet in de kadernota. Hij hoort GL daar ook op geen enkele manier voor pleiten.

De heer [Oude Wesselink](#) legt uit dat hij daar op dit moment niet voor pleit is omdat dat geen onderdeel is van de huidige voorstellen. Er zijn wel meer heel goede bestemming bedacht voor extra belastinginkomsten.

Mevrouw [d'Hondt](#) kan zich ten dele vinden in het pleidooi van de SP. Haar opmerking richting GL is dat belasting heffen omwille van het belasting heffen een zinloze exercitie is. Een autogebruiker is geen aparte diersoort, maar een burger met meerdere rollen, waaraan ook weer belastingplichten verbonden zijn. Daarom moet een autobezitter niet apart gezet worden als een melkkoe. Zij houdt GL voor eerst een doel te verzinnen voor het heffen van extra belasting. Wat zou het voorstel van GL dan zijn?

De heer [Oude Wesselink](#) geeft toe de indruk te wekken nu andere doelen op het oog te hebben dan nu reeds in het voorstel staan. Op dit moment is zijn pleidooi erop gericht om de verhoging die in de stukken genoemd wordt te ondersteunen. Als het erom gaat de belasting nog verder te verhogen, dan is hij het ermee eens dat dat alleen gedaan moet worden voor een concrete bestemming.

De heer [Eggermont](#) hoort de heer Oude Wesselink suggereren geen belastingverhoging te vragen omdat het nog niet in de voorstellen staat. Hij hoopt dat de heer Oude Wesselink ook zelf nadenkt en ziet dat het OV afgebroken

wordt. Daarom snapt hij niet dat de heer Oude Wesselink niet uit zichzelf overdenkt wat er nodig zou zijn om het OV op peil te houden.

De heer Oude Wesselink benadrukt dat de afbraak van het OV niet iets is waar GL achter staat. De afschaling van het OV sluit zijns inziens meer aan op het huidige gebruik ervan. GL is ook zeer kritisch ten aanzien van het weer opschalen van het OV afhankelijk van het reizigersgebruik.

De heer De Jager benadrukt dat eenieder zich bewust is van de enorme mobiliteitsopgave en de financiële uitdaging waar Utrecht straks voor staat. Toch vraagt het college nu al veel meer geld; worden er nu al reserves verder leeggehaald en wil men nu al de opcenten motorrijtuigenbelasting verder verhogen. Opvallend daarbij is dat het college vervolgens moeite blijkt te hebben om al dat geld daadwerkelijk uit te geven! Het college houdt ook de hand op bij derden voor meer middelen om de ambities van de toekomst en de multimodale bereikbaarheidsopgave te realiseren. Dat komt bij zijn fractie over als verkeerd rentmeesterschap.

De VVD is ook voorstander van de schaalessprong in het OV. Er moeten ook veilige fietspaden zijn, maar op basis van de huidige integrale groei-ontwikkeling is het noodzakelijk ook te blijven investeren in het faciliteren van het overige wegverkeer. Die prioriteit wordt niet weggepoetst door te praten over 'het blik op straat' e.d.m.

De VVD is ook voorstander van het verbeteren van ketenmobiliteit, maar stelt daarbij de keuzevrijheid en het verleiden van de verkeersdeelnemer voorop.

Schrijnend en demonstratief is het bericht dat recent in de media verscheen en waaruit bleek dat de provincie geen geld kan vrijmaken voor de oostelijke aansluiting van de N421 en de A12. Dat is wat hem betreft een verkeerde keuze. Hij heeft daarom een aantal vragen.

Is het voorbeeld van de oostelijke aansluiting op de A12 een voorbeeld van hoe het in andere gevallen zal gaan als uit de mobiliteitstoets blijkt dat de weginfrastructuur ten behoeve van woningbouwontwikkeling uitgebreid moet worden?

Hoe denkt het college nu vooruitgang te kunnen boeken in het uitvoeren van de geplande mobiliteitsinvesteringen?

Welke concrete weginvesteringen heeft het college voor ogen om nu al te voorkomen dat de Utrechtse ring vastloopt in 2030.

Welk belang geeft het college aan het goederenvervoer voor de economische aantrekkelijkheid van de Utrechtse regio nu de investeringen voor het goederenvervoer zeer beperkt blijken te blijven?

Mevrouw Van Ulzen wil weten of het ambitieniveau van het college reëel is (hoofdstuk Energie). Zij ziet voorts een onderbesteding op energie van 130%, maar er wordt wel gesteld dat er geld bij moet. Gaat dat dus wel goed? Dan de landbouwcoaches en de vraag uit welke potjes die betaald worden; is dat energie of landbouw?

Mevrouw d'Hondt heeft een vraag voor de heer De Jager, die het jammer vindt dat stokpaardjes niet belast mogen worden met opcenten, want de VVD vindt dat mensen verleid moeten worden om de goede keuzes te maken – en zij gaat ervan uit dat de VVD daarmee bedoelt dat zij graag zien dat mensen de keuze voor vervuilende automobilititeit niet meer maken. Daarbij vraagt zij zich af welke amendementen van de VVD tegemoet gezien kunnen worden in de kadernota of begroting, die dat verleiden versnellen. Dan kan er meer geïnvesteerd worden in fietspaden e.d. Welke VVD-voorstellen kan men dus tegemoetzien?

De heer De Jager benadrukt dat verleiden niet allen het stokpaardje is van de VVD, want ook het college blijkt daar regelmatig op de doelen, maar tussen woorden en daden zit vaak een verschil. De VVD steunt ook de focus op multi-mobiliteit. Dus ook het investeren in fietspaden vindt de VVD heel goed. De VVD vraagt echter expliciet ook aandacht voor het grote belang dat automobilititeit nog steeds vertegenwoordigt. Maar voor de goede orde, de VVD is ook voor duurzame mobiliteit. Die ingezette ontwikkeling is ingezet en zal zich ook verder gaan ontwikkelen. De VVD is ook voorstander van ketenmobiliteit en heeft elders ook voorstellen gedaan om die mobiliteit te bevorderen. Waar de VVD geen moeite mee heeft is als mensen met de auto naar een knooppunt komen om daar over te stappen op trein, bus of tram. Daarom moeten er voldoende parkeerplaatsen gerealiseerd worden plus oplaadplekken.

De heer Eggermont wil weten of het overeind houden van het openbaar vervoer ook thuishoort in het betoog van de heer De Jager.

De heer De Jager benadrukt dat het OV een heel belangrijke kerntaak is van de provincie. Het OV moet overeind blijven. Hij is blij met de recente ontwikkelingen en dat blijkt, dat mensen ook weer steeds meer gebruik gaan maken van het OV. Er moet inderdaad gekeken worden naar hoe daar een goede balans in gevonden kan worden.

Mevrouw Hoek wijst erop dat het niet helpt als het OV niet langer door reizigers gewenste routes rijdt. Dus zij roept op ook te kijken waar die bus precies rijdt.

De heer Wijntjes loopt de producten van de jaarrekening langs. Hij meent te kunnen constateren dat men Statenbreed van mening is dat de stukken er flink op vooruit gegaan zijn.

Bij de voorjaarsrapportage wijst hij op de onduidelijkheden in de portefeuille Bereikbaarheid. Hij heeft een vraag over de nieuwe investeringen in de provinciale wegen. Naar zijn mening zijn de diverse voorstellen 'een beetje omgekleed' om de Staten een beetje voor het lapje te houden. Dat is niet de bedoeling. Hij wijst als voorbeeld op de N237, een projectaanpak. Hij stelt voor er in deze rapportage gewoon een Statenvoorstel van te maken met een inhoudelijke onderbouwing waarom het nu nodig is. Hij begrijpt wel dat deze rapportage een soort tussenvorm is van een Statenvoorstel annex Voorjaarsnota. De Voorjaarsnota bestaat niet meer. Dat is nu de Zomernota. Hij stelt dus voor een ritme van Statenvoorstellen te creëren in deze periode.

Voor de rest is het volgens hem een heldere inzet, die alleen voor wat de vorm betreft nog wat zou moeten veranderen.

De heer Kamp beperkt zich tot de Kadernota. D66 heeft steeds als uitgangspunt gekozen dat er goed uit de crisis gekomen moet worden. Er is sprake van een stikstofcrisis en een crisis naar aanleiding van corona. Hij heeft vooral de Kadernota daarop beoordeeld. Als het gaat om het uitvoeringsprogramma Fiets, ziet hij dat daarbij verwezen wordt naar de nota Kapitaalgoederen. Soms is het voor een Statenlid lastig om de budgetten te analyseren. Hij vindt het vooral een financieel-technisch verhaal. Een van de vragen hierbij is dat waar het gaat om het uitvoeringsprogramma Fiets, er gezegd wordt in relatie tot de kapitaalgoederen, het college ervoor gekozen heeft om de belangrijke budgetondersteuning op een later moment in kaart te brengen, terwijl naar zijn mening inmiddels bekend is wat de behoeften zijn.

Als het verder om de investeringen in de Kadernota gaat, dan ligt er vanuit de N201 ook weer een link met de nota Kapitaalgoederen. Hij vroeg zich af waar hij de budgetten kan vinden, die nodig zijn voor de aanpassing van die N201. Hij hoort GS hier graag nader over.

Mevrouw d'Hondt sluit zich aan bij de vorige spreker dat zij de hoge financiële technische dichtheid van de stukken altijd wel ingewikkeld vindt, ondanks dat het heel erg verbeterd is. Als de heer Strijk echter uitlegt hoe het precies zit, dan snapt zij het ook weer.

De heer Koerts is het naar aanleiding van de beantwoording van de vraag van zijn fractie duidelijk welke rol de provincie beoogt, namelijk een programmatische aanpak die leidt tot een robuust en stabiel energienetwerk. De jaarstukken geven een beeld van onderbesteding. De reden daarvoor is duidelijk: de onvoorziene gevolgen van de coronacrisis. Toch heeft de omvang van de onderbesteding hem wel verbaasd. Hij heeft begrip voor het feit dat het OV-aanbod is aangepast aan de vraag. Hij vindt het wel belangrijk dat het OV-aanbod weer op peil wordt gebracht en dat het absoluut niet mag leiden tot een onomkeerbaar schrappen van aanbod.

De heer Eggermont hoort de heer Koerts spreken van 'aansluiten bij de vraag'. Hoe kan hij dat rijmen met het volledig weghalen van lijnen in het weekend, zoals lijn 47.

De heer Koerts wijst erop dat in de afgelopen periode door allerlei overheden verzocht is het OV te mijden. Dan is het logisch dat er soms rigoureuze stappen worden gezet in het tijdelijk schrappen van aanbod. Nu zijn er weer wat meer mogelijkheden en daarom vindt hij het belangrijk dat er nu zo snel mogelijk teruggekomen wordt op het gewenste niveau. Terug naar het oude normaal op dit punt!

Bij verschillende bestemmingsdoelen wordt benoemd dat subsidieverzoeken niet zijn toegekend in 2020 of niet zijn afgehandeld in 2020. Daarom is zijn vraag of er partijen zijn die daardoor in de problemen zijn gekomen? Is er aanleiding om rekening te houden met hogere kosten in de toekomst, omdat projecten later in de tijd worden uitgevoerd of omdat er nu achterstallig onderhoud is ontstaan, hetgeen later tegen hogere kosten moet worden hersteld?

Hij heeft geen opmerkingen bij de voortgangsrapportage, anders dan de vraag of het aannemelijk is dat onderbenutting in 2020 in de komende jaren wordt ingelopen en dat beschikbare budgetten alsnog worden benut en uitgegeven aan de bestemde doelen.

De heer Van Duin zegt het woord te zullen voeren in de Statenvergadering.

De heer De Weerd richt zijn bijdrage vooral op de jaarstukken. Hij spreekt zijn waardering uit voor de moeite die genomen is de leesbaarheid van de stukken te vergroten. Hij is blij met de lijst van afkortingen en vraagt of het ook mogelijk is een overzicht op te nemen van de belangrijkste begrippen en hun uitleg.

Het is niet duidelijk wat de gevolgen zullen zijn van de coronacrisis op de middellange termijn. Die onduidelijkheid ziet hij ook terug in de jaarstukken. Zo viel hem op dat er voor 2020 nog veel mobiliteitscijfers ontbreken. Ook ontbreekt er soms een toelichting op indicatoren, die op groen staan. Het geheel komt nu wat willekeurig over en in sommige gevallen was hij ook nieuwsgierig naar voorbeelden.

Dan mobiliteit. In het overzicht 'Dekkingsvoorstellen 2020' staat met betrekking tot de reserve Kapitaallasten Uithoflijn lastig gerealiseerd zijn en niet mogen worden geactiveerd. Hij vraagt de gedeputeerde toe te lichten wat hiermee wordt bedoeld.

Met betrekking tot de energietransitie vond hij het interessant om te zien wat de corona-effecten zijn van op het beleidsdoel Energiebesparing. Hij vraagt zich af of die besparing op de energie in 2020 nog meer zal zijn dan in de jaren ervoor als gevolg van corona. In de beantwoording van zijn vragen las hij dat de toename in de warmte-afname een stuk groter zal zijn dan de toename in de zgn. koudevraag. Als dat zo is, dan lijkt hem dat een dermate significante ontwikkeling dat daarmee rekening moet worden gehouden in het beleid. Het antwoord op zijn vraag of de beleidsdoeleinden en indicatoren ten aanzien van energiebesparing ook rekening houden met het veranderende klimaat ten opzichte van de uitgangspositie, verbaasde hem nogal. Noch de beleidsdoelen, noch de indicatoren houden hier rekening mee. Dat vindt hij bizar. Hoe kan je beleid voeren op de aanpak van klimaatverandering zonder de daadwerkelijk optredende effecten van klimaatverandering mee te nemen in het beleid? Klimaatverandering is immers niet statisch en lineair en beleid zou dat evenmin moeten zijn. Hij hoort graag een nadere toelichting hierop van gedeputeerde Van Essen.

Voor wat de jaarstukken betreft, vindt hij het te prijzen dat het resultaat op 2020 positief is. Het lijkt hem daarom goed om, wat bestemmingsvoorstellen betreft, de te besteden middelen beschikbaar te houden voor het komende jaar en het positieve saldo van baten en lasten te storten in de reserve.

Met betrekking tot de Kadernota houdt hij het kort en verzoekt hij in overeenstemming met de reizigersvereniging Rover om de tramkruising in Nieuwegein te voorzien van oversteekbomen. Dit naar aanleiding van ongelukken met trams. Hij kondigt aan dat de PvdD hieromtrent waarschijnlijk met een motie zal komen in de Statenvergadering van 7 juli.

De heer Eggermont vindt de jaarstukken een dik boekwerk met mooie stoplichten. Op pag. 187 'Indicatoren in één oogopslag', heeft hij de vraag of gedaan is wat men zich voorgenomen had. Stoplichtkleur groen! Hoe kan daar, in 2020, de stoplichtkleur groen zijn, zo vraagt hij zich af. Er is niet gedaan wat men voorgenomen had! Er zijn misschien wat terechte en minder terechte dingen geweest, die gedaan zijn, maar men heeft niet gedaan wat men zich voorgenomen had.

Illustratief voor de manier waarop er over openbaar vervoer gedacht wordt en ook illustratief is voor de Kadernota, is dat er op heel veel vlakken geld vrij gemaakt wordt. Het vrijmaken van middelen is nu hetgeen wat volgens hem noodzakelijk is om het OV-netwerk overeind te houden. Er kan niet gesproken worden van het bij elkaar brengen van vraag en aanbod als er geen aanbod meer is! Dat is wat men gezien heeft sinds januari met die afschaling van 8%; die afbraak wordt nu op verschillende lijnen ingezet. Dat krijgt men dus ook niet meer terug! Dáár zit zijn grootste probleem. De gedeputeerde kan dan wel zeggen dat dat in de onderhandelingen met het Rijk gebeurt, maar daar zit ook een andere kant aan, want juist door te laten zien dat je wel bereid bent om het netwerk overeind te houden, kunnen die onderhandelingen juist ook makkelijker worden. Het resultaat is uiteindelijk dat we weigeren om zelf nog stappen te doen en dat maakt het uiteindelijk in de onderhandelingen alleen nog maar moeilijker.

Vanochtend was er weinig weerstand bij de collega's Financiën ten aanzien van zijn verhaal.

De heer Wijntjes vindt dat de heer Eggermont de Statenleden wel erg veel in de mond legt. Hij zegt dat als SP met een voorstel komt om het OV met tientallen miljoenen te ondersteunen, zijn fractie daarbij weinig weerstand zal ontmoeten in de Staten.

De heer Eggermont meent dat hij in de commissie waar het over middelen ging weinig weerstand ondervond daarover. Hij zegt niet dat dat geldt voor Provinciale Staten. Daar kunnen de hazen heel anders lopen. Alleen, in deze commissie, waarin het over de inhoud gaat, is het niet zo zeer de vraag of het financieel allemaal wel kan, maar dat men zich inhoudelijk sterk moet maken binnen de eigen fractie om dit voor elkaar te krijgen. Dat is zijn pleidooi in deze commissie.

De heer De Weerd hoorde de heer Eggermont zeggen dat de afschaling in het openbaar vervoer, die momenteel wordt doorgevoerd, waarschijnlijk niet meer terugkomt. Waarom denkt hij dat dat het geval is?

De heer Eggermont meent dat dat komt dat als mensen geen mogelijkheid meer hebben qua OV, zij naar alternatieven gaan zoeken. Als ze dat alternatief gevonden hebben, gaan ze niet meer terug! Om die reden is al eerder gewaarschuwd voor die negatieve spiraal.

De heer De Weerd zegt niet te denken dat dat per se zo is, want de reden waarom lijnen nu afgeschaft zijn is, omdat er weinig gebruik van gemaakt werd. Als die behoefte er daadwerkelijk is, dan zal dat gebruik ook wel weer terugkomen als het verder aantrekt.

Volgens de heer Eggermont is het gewoon heel simpel: lijnen die niet meer rijden, komen niet meer terug. Dat is in alle gevallen zo geweest. De behoefte is namelijk verdwenen. Zo werkt het vraag-aanbodmodel. Dus in deze periode zal inderdaad de keuze gemaakt moeten worden om het netwerk overeind te houden.

Mevrouw d'Hondt is het eens met het algemene pleidooi van de SP dat als lijnen versoberd worden, mensen soms reageren met 'ik ga helemaal niet meer met de bus'. Maar nu draait de heer Eggermont oorzaak en gevolg wel om. Mensen namen de bus niet meer, omdat ze niet meer naar hun werk hoefden! Het is raar om in tijden dat

mensen niet meer naar hun werk mogen, de bussen alsmear leeg te laten rondrijden. Zodra die mensen weer naar hun werk gaan, gaan ze echt wel weer gebruik maken van het OV. Natuurlijk laten mensen die een auto hebben gekocht die auto niet meer staan. En dat geldt ook voor mensen die een elektrische fiets hebben gekocht. Het heeft dus ook positieve effecten.

De heer Eggermont ontkent te hebben gesproken over het hoogtepunt in de coronacrisis. Waar hij het over heeft is de afschaling die op dit moment heeft plaatsgevonden sinds 3 januari 2021 in het kader van de afspraken die de gedeputeerde heeft gemaakt. Er is nu geen sprake meer van mensen die niet meer naar kantoor mogen enz. Dus op dit moment is de terugkeer van het netwerk noodzakelijk.

De heer Oude Wesselink wil erop wijzen dat juist dit jaar de hoogste golf is gezien. Dat was allemaal niet vorig jaar. Daar wil hij de SP op wijzen.

De heer Hazeleger komt terug op de bewering van de heer Eggermont dat hij in de commissie BEM weinig weerstand heeft ervaren, dat wil zeggen dat er weinig mensen hebben gereageerd. Inhoudelijk vindt hij het best een mooi verhaal van de heer Eggermont. Zijn fractie heeft niet gereageerd op deze kwestie, omdat men de redeneerlijn van de gedeputeerde goed kon volgen. Hij vindt, dat gegeven de omstandigheden, de gedeputeerde goed bezig is.

Als de heer Eggermont in de Staten met een beter verhaal kan komen dan de gedeputeerde, dan zal zijn fractie zich daarop beraden. Dat is dus de uitdaging die hij bij de heer Eggermont neerlegt.

De heer Eggermont bevestigt dat hij inderdaad met een voorstel zal komen om het netwerk op peil te houden en om die extra kosten ook te gaan dragen en voor die dekking ook suggesties te doen, door bijvoorbeeld te kijken naar het weerstandsvermogen of naar extra inkomsten. Hij vindt het niet raar om in tijden van crises een lager weerstandsvermogen te handhaven gedurende een korte periode.

Hij denkt dat het helder is waar de SP de prioriteiten legt bij de Kadernota, die op 7 juli behandeld gaat worden. Hij hoopt daarbij op steun vanuit de Staten.

De heer Hazeleger heeft bij de Jaarrekening twee vragen die bij de commissie RGW zijn blijven liggen, omdat de heer Schaddelee daar niet bij was. Het gaat over de vergunningverlening in 2020. Toen werd slechts 61% van de aangevraagde ontheffings- en vergunningsaanvragen Natuur en Landschap binnen de termijn afgegeven. Het college heeft beterschap beloofd, maar in de beantwoording wordt gezegd dat projecten kunnen vertragen, maar dat daarvan in de praktijk weinig voorbeelden bekend zijn. Dat is voor de heer Hazeleger een te bagatelliserende toon. Maar het is volgens hem toch wel zo dat iedere vergunning die wordt aangevraagd binnen de termijn moet worden afgegeven. Misschien zit het in het woord 'projecten'. Hij heeft pas nog iemand gesproken die al meer dan een half jaar op de ontheffing zit te wachten en daardoor niet kan bouwen. Hij wil daar meer urgentie zien bij het college.

Dan het puntje over de BOA-capaciteit. In de beantwoording van technische vragen van mevrouw Van Gilzen geeft het college aan dat partijen van het Utrechtse samenwerkingsmodel Natuurstructuur en -toezicht na de zomer waarschijnlijk met een actueel beeld komen van de beschikbare benodigde BOA-capaciteit. Zijn vraag is wat het woord 'waarschijnlijk' betekent in deze context.

Hij heeft vervolgens nog een punt bij de Voorjaarsnota. De nieuwe investering bij de Voorjaarsnota van dik negen miljoen euro vindt de SGP opmerkelijk, omdat men de laatste tijd gewend is om afwegingen van nieuwe investeringen op mobiliteit te maken tegen de achtergrond van een actueel overzicht van het MIP. Die overweging ontbreekt nu. Hij vraagt zich af waarom dit niet een apart Statenvoorstel is geweest, waarbij dat inzicht wel geboden had kunnen worden.

De heer Donker gaat in op de Jaarrekening. Hij wijst erop dat er een aantal toelichtingen is, die niet zijn ingevuld. Uit de beantwoording van de vragen van de heer Van de Steeg stelt het college dat dat betekent dat het doel is behaald. Dat vindt de SGP een dubieuze opmerking. Hier maakt Gedeputeerde Staten namelijk niet duidelijk wat er precies is gebeurd. Daardoor is het voor de Staten niet mogelijk om te controleren of het college heeft gedaan wat van hen verwacht werd.

Dan de scope van het ecoduct Maarsbergen, die nog uitgewerkt wordt. Hij hoort graag waarnaar nog gezocht wordt en waarom dat langer duurt. Dat blijkt niet duidelijk uit de beantwoording. Wordt er nog geïnvesteerd; geïnventariseerd welke dieren er over het ecoduct moeten worden geleid en bij welke ongelukken deze dieren momenteel betrokken zijn; hoe verhoudt zich dat tot de nabijgelegen oversteekplaatsen voor fietsers?

In de beantwoording van hun vragen wordt met betrekking tot het uitvoeringsprogramma Multimodale knooppunten Woudenberg als klein overstapknooppunt genoemd, waardoor plannen voor kwaliteitsverbetering voor een bijdrage in aanmerking zouden kunnen komen. Van concrete verbeteringen op die locatie is hem echter niets bekend. Het initiatief daarvoor ligt bij de gemeente. Waarom staat Woudenberg in dit uitvoeringsprogramma? Als het college daar iets mee wil, is daarover dan contact opgenomen met de gemeente Woudenberg?

De heer Van Reenen heeft vragen bij de opwaardering van de noordelijke randweg Utrecht. Hij mist daar de nodige samenwerking met de stad om de huidige impasse vlot te trekken. Hij hoort het college hier graag nader over.

Verder steunt hij de vragen van de VVD over de aansluiting bij Houten op de A12. Ook steunt hij de bijdrage van de SP voor wat het OV betreft. Dat geldt met name voor ouderen en hulpbehoevenden. Van de afschaling per januari 2021 wil hij weten van wie dat initiatief is gekomen: ministerieel of provinciaal initiatief? Als het een provinciaal initiatief was, dan denkt hij dat het eigen vermogen van de provincie voldoende is, waardoor dit voorkomen had kunnen worden.

Gedeputeerde Van Muilekom kreeg één vraag, namelijk die over de landbouwcoaches van mevrouw Van Ulzen. Het onderwerp landbouwcoaches is ook aangevlogen vanuit de samenwerkingsagenda Landbouw (gezonde leefomgeving en asbest), waarbij gezegd is dat de mensen gezamenlijk benaderd zouden worden, zodat er meer massa gecreëerd kan worden.

Mevrouw Van Ulzen herinnert aan haar vraag waaruit het dan betaald wordt.

Dat is uit beide programma's, aldus gedeputeerde Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Essen gaat allereerst in op de vragen van de VVD over het ambitieniveau van het programma Energietransitie en het desbetreffende gereserveerde budget. Hij is van mening dat ondanks de omvang en de impact van de energietransitie, de belasting daarvan op de provinciale begroting beperkt van aard is. Het kan dat in de Jaarrekening gerept wordt van een onderbesteding van 33%. Dat heeft te maken met de subsidies. De desbetreffende subsidieverordening is pas in oktober 2020 in werking getreden. Dus pas vanaf toen konden subsidieaanvragen gehonoreerd worden. Het is nogal druk bij het subsidieloket. Dat heeft ertoe geleid dat een aantal subsidies die in 2020 al zijn aangevraagd pas in 2021 beschikt konden worden. Dat verklaart het overgrote deel van die onderbesteding. Het is wel zo dat het geld in bestemmingsreserves is opgenomen. Vanuit de Kadernota gezien is het allemaal wel haalbaar. Het is ook zo dat men op schema zit bij de uitvoering van het energieprogramma. Het enorme aantal fte's dat het komend jaar geworven moet worden is volgens hem ook een haalbare zaak.

De PvdD had vragen over de effecten van corona en van klimaatverandering op de energievraag en -behoefte. Corona was natuurlijk voor de gehele samenleving heel erg ingrijpend, maar het is lastig om te voorspellen wat dat betekent voor de lange termijn van het energieverbruik. Wat de effecten zijn van de klimaatverandering betreft, wijst hij op de scenario's, die zijn doorgerekend. Hij wijst erop dat men zich daarbij richt op de beste beschikbare data.

De CU vroeg of het verlate beschikken op subsidies ook effect heeft gehad op kosten, of dat aanvragers daardoor gedupeerd waren. Doordat de subsidie pas vanaf oktober aangevraagd kon worden, heeft hij niet de indruk dat er daardoor aanvragers gedupeerd zijn.

GL had een vraag over de verduurzaming van provinciaal vastgoed. Daar zijn recentelijk stappen in gezet. Hij denkt dat op de kortetermijnmaatregelen uitgevoerd kunnen worden. Dit geldt ook voor een te ontwerpen strategie voor de langere termijn.

Gedeputeerde Strijk komt terug op het debatje over de motorrijtuigenbelasting en de vraag hoe het college daarin staat. In de kaderbrief zijn drie dekkingsvarianten te zien om de ambities te kunnen dekken. Daaruit blijkt ook dat er geschakeld kan worden. Het college kwam tot dit voorstel, omdat zij het goed vinden dat incidentele uitgaven gefinancierd worden met incidentele middelen. In de andere optie wil men het geheel structureel laten sluiten. Het college vindt het niet nodig om de motorrijtuigenbelasting te verhogen, omdat er ook geen bestemming voor is. Hij wijst daarbij wel op de komende discussie over de groeisprong. Daarbij zou dat punt van de motorrijtuigenbelasting mogelijk weer aan de orde kunnen komen.

Gedeputeerde Schaddelee wil een gemaakt compliment extra markeren en dat betreft de VRT, waaraan door iedereen binnen zijn organisatie heel hard is gewerkt. Het is daarom waardevol te lezen wat de accountant in zijn verslag als compliment vaststelt waar deze wijst op de geslaagde maatregelen met betrekking tot de financiële beheersing van het geheel.

De heer De Jager had vragen over de N421. Hij stelt voor dat punt in september te bespreken. In het verlengde hiervan werd gevraagd hoe omgegaan wordt met de tegeninvesteringen op bijvoorbeeld de ring Utrecht; hoe wordt er omgegaan met de investeringen als volgende week het gesprek over netwerkperspectief Provinciale wegen leidt tot allerlei nieuwe inzichten; hoe gaan we om met allerlei andere opgaven die zich voordoen? Hij wil hier twee hoofdlijnen uit pakken. Hoofdlijn 1 is dat het belangrijk is dat de verantwoordelijkheid wordt gelegd daar waar deze hoort te liggen. Voor de Ring Utrecht is het belangrijk om het Rijk daarop aan te spreken. Hoofdlijn 2 – en dat doet zich vooral voor bij grote wegenprojecten – is de opgave rond stikstof. Toch is het belangrijk om te blijven werken aan die mobiliteitstransitie. Er moet ook extra ingezet worden op het belang van het goederenvervoer. De ambities zijn gelijk gebleven aan hetgeen daarover in het uitvoeringsprogramma staat. Een meer principiële vraag die gesteld werd door een aantal leden, is hoe er omgegaan wordt met de nieuwe investeringen. Hij denkt dat het goed is om daarbij te kijken wat de nota Investerings daarover zegt. Een van de

dingen is dat vastgesteld werd dat het college niet meer met een apart Statenvoorstel zal komen als het bedrag onder de 10 miljoen euro zit of als er geen sprake is van nieuw beleid.

De heer Kamp vroeg hoe het zit met de investeringen in de N201. Komend jaar komt het college met een nieuw voorstel daarvoor. Als dat uiteindelijk leidt tot een voorstel, dan zal het subsidie daarop worden aangepast. De vraag was ook waarom de fiets niet wordt teruggevonden in de nota Kapitaalgoederen. Die nota gaat echter vooral over beheer en onderhoud. Dus investeringen in de fietsinfrastructuur zitten niet in de nota Kapitaalgoederen, maar dan gaat het om een budgetbehoefte die ook weer aan het MIP verbonden zit.

De heer Koerts vroeg naar de hoogte van de kosten, investeringen en indexeringen van projecten die mogelijk door corona vertraagd zijn. Er zijn echter niet zo veel grote projecten die specifiek door corona vertraagd zijn. Het college is wel bezig met de nieuwe nota Investeren.

De heer De Weerd had een vraag over bijlage 2, de Uithoflijn en de lasten die daarin niet mogen worden geactiveerd. Dat zijn voornamelijk lasten die bijvoorbeeld te maken hebben met de opleidingskosten voor trambestuurders.

Dan de vragen van de heer Eggermont. Hij benadrukt dat er in feite weinig sprake is van een tegenstelling in de ambitie van de heer Eggermont en die van het college. Beide partijen, en dat geldt voor iedereen, wil het allerbeste voor de reizigers. Hij herinnert aan zijn toezegging aan het begin van de coronacrisis dat ervoor gezorgd gaat worden dat men gezond door de crisis heen gaat komen. Inmiddels zijn we anderhalf jaar verder en dat betekent dat de uitdaging niet kleiner is geworden. Maar dit belofte staat nog steeds overeind. Hij heeft grote complimenten en waardering voor de wijze waarop de vervoersbedrijven daarmee omgaan. Tegelijkertijd is het goed te constateren dat de provincie Utrecht in coronatijd 90% van alle lijnen en het Ov-systeem overeind hield, terwijl het aantal reizigers maar 40% was. Er is 95% in stand gehouden, terwijl men maar 40% aan reizigers binnenkreeg! Tegen die achtergrond is het college met het Rijk in gesprek gegaan over financiële steun. Het Rijk eiste immers dat de provincies en de vervoerders dat Ov-systeem in de lucht hielden. Toen is ook vastgesteld dat enige afschaling nodig was. Daarbij moest er vaak scherp onderhandeld worden wegens de vele verschillende belangen. Die onderhandelingen hebben geleid tot de gemaakte afspraken. Hij hoopt PS binnenkort te kunnen informeren over de afspraken voor het komende jaar. Die afspraken bepalen van welke bandbreedte uitgegaan moet worden. Hij zegt toe dat hij de voorstellen waar de Statenleden mee komen zal afwegen tegen die achtergrond.

De heer Eggermont benadrukt tegelijkertijd ook te zien dat er voor heel veel ambities geld wordt uitgetrokken. Zijn vraag heeft te maken met het onderhandelingsproces. Hij ziet bij dat soort processen vaak dat men meer succes boekt als er juist wordt meegefinancierd. Is de gedeputeerde dat met hem eens? Als dat niet het geval is, waarom dan niet?

Gedeputeerde Schaddelee benadrukt als provincie Utrecht geen cent teruggetrokken te hebben uit het OV. Alle voorwaarden om na de crisis weer gewoon door te kunnen functioneren zijn in stand gehouden. Het is inderdaad zo dat meefinancieren kan helpen in de onderhandelingen. Er is echter door de betrokken partijen voor gekozen om dat niet te doen.

De heer Eggermont constateert dat de gedeputeerde, weliswaar samen met de andere partijen, daarvoor gekozen heeft.

Gedeputeerde Schaddelee antwoordt dat er door de provincies in gezamenlijkheid voor gekozen is. Het is wel goed om te bekijken wat er nodig is in 2022. Voor dat jaar kunnen er andere keuzes gemaakt worden. Maar dan moet men wel helder hebben wat de bandbreedtes zijn. Uitgangspunt moet zijn waar de reizigers voor nu en voor de lange termijn mee geholpen zijn. Hij denkt dat het verhaal dat reizigers die nu afgehaakt zijn nooit meer terugkomen, genuanceerd moet worden. Desondanks zal dat afhaken zijn effect hebben en ertoe leiden dat een deel van die reizigers weer moeilijk het OV in te krijgen zijn.

De heer Van Reenen hoort de gedeputeerde uiteenzetten hoe er met de andere provincies en vervoersregio's opgetrokken wordt en dat zij voor dezelfde voorziening gekozen hebben. Dat begrijpt hij, maar hij vraagt zich af wat dat voor de komende jaren betekent. Is er differentiatie mogelijk binnen provincies of is dat niet mogelijk?

Gedeputeerde Schaddelee ontkent dat het voorzieningenniveau hetzelfde moet blijven. Er is alleen gezegd dat waar het Rijk enerzijds zegt dat het OV overeind moet blijven, maar anderzijds de bevolking afraadt gebruik te maken van het OV, het niet zo kan zijn dat de vervoerder omvalt. Dat maakte dat er diep in de techniek van de concessies gedoken moest worden om datzelfde effect te bereiken.

De heer Oude Wesselink hoorde zojuist de gedeputeerde de bandbreedte van de diverse scenario's benoemen. Hij wil weten of de provincie Utrecht voorbereid is op een nog hoger scenario dan scenario 1. Nu blijkt namelijk dat de economie veel sneller omhooggaat dan verwacht werd en dat ook de reizigers weer terug zullen keren. Is de provincie voorbereid op een snellere terugkeer naar het oude normaal dan scenario 1 voor mogelijk houdt?

Gedeputeerde Schaddelee benadrukt op alles voorbereid te zijn. De in het verleden getoonde souplesse, verwacht hij ook dan te kunnen tonen. Dit ondanks dat hij niet zo goed weet wat realistisch is om voor de nabije toekomst vanuit te gaan. Dit alles is immers nog nooit meegemaakt.

Mevrouw Hoek wil weten of de gedeputeerde ook voorbereid is op de toename van het autoverkeer hierdoor.

De heer Schaddelee neemt dat aspect ook mee en wijst op de werkzaamheden met betrekking tot de mobiliteitsanalyse en de vraag wat er na corona gaat gebeuren. Alle scenario's worden bekeken. De vraag van de heer Hazeleger over die 61% begrijpt hij door de context waarin de heer Hazeleger e.e.a. zet. Volgens hem zijn er twee dingen aan de hand. Allereerst ging het om veel meer aanvragen dan in het jaar daarvoor. Verder is het verlenen veel lastiger geworden door het stikstofbeleid. Er wordt ook met meer mensen gewerkt aan het wegwerken van de achterstanden.

Dan het woordje 'waarschijnlijk' in het kader van de BOA-capaciteit. Dat voorbehoud moet gemaakt worden, omdat die ruim 50 groene Boa's geen 50 provinciale ambtenaren zijn. Het zijn Boa's die bij allerlei organisaties aan het werk zijn. Uiteindelijk is men dus afhankelijk van keuzes die individuele organisaties maken.

De heer Donker vroeg wat nog allemaal onderzocht wordt rond het ecoduct Maarsbergen. Over de aanrijdingen met dieren wordt PS op jaarbasis geïnformeerd. Dan Woudenberg en het uitvoeringsprogramma. Daarvan is sprake omdat daar een klein overstapknoppunt aanwezig is. Daarbij is sprake van een subsidie, waarover het college met Woudenberg in gesprek is om te komen tot een ontwikkeling, waarvoor het initiatief natuurlijk bij de gemeente vandaan moet komen en waar de gemeente wel de financiën voor moet hebben.

Dan de vraag over de NRU van 50Plus. Dat is formeel nog een lopend subsidieproject. Daarom is hij in deze jaarstukken daar summier over. Er is nu sprake van een tweede variant, waarin binnen de financiële kaders wordt gebleven.

Het initiatief voor de afschaling van het OV is tot stand gekomen in het samenspel tussen Rijk en provincies.

Tweede termijn

De heer Wijntjes komt terug op het antwoord van de gedeputeerde over de nieuwe projecten en de 10 miljoen euro-grens. Hij heeft het gevoel daarmee als Statenlid op het verkeerde been gezet te zijn. Als hij kijkt naar de Statenbesluiten, dan gaat het in een speciaal Statenbesluit over de Europese Unie van 0,2 miljoen euro. Hij roept op goed na te denken of hier het evenwicht wel goed in elkaar zit. Hij blijft de nu bepaalde 10 miljoen euro merkwaardig vinden.

De heer De Weerd herinnert aan zijn verzoek om een verklarende begrippenlijst.

De heer Hazeleger is het eens met de kwestie waar de heer Wijntjes zojuist aandacht voor vroeg. Hij hoorde de gedeputeerde niet zeggen wat deze er zelf van vindt dat nu dit besluit genomen wordt, bijvoorbeeld 1,4 miljoen euro voor carpoolplaatsen zonder dat men inzicht heeft in de actuele stand van het MIP.

De heer Donker herinnert aan zijn vraag over de toelichtingen die niet zijn ingevuld. Dan de scope van het ecoduct Maarsbergen. Waarom duurt het allemaal zo lang? Hij kreeg daarop maar een mager antwoord.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat de kwestie van de grenswaarde en de actieve rapportage van GS naar PS goed meegenomen moet worden in de nieuwe nota Investeren, Waarderen en Exploiteren. Dat lijkt hem het punt om die grenzen hernieuwd vast te stellen. Hij zegt toe om daarop terug te komen.

De verklarende begrippenlijst is enerzijds strijdig met de oproep het stuk wat beperkter te houden en anderzijds de wens om zo'n lijst toe te voegen. Hij hoort het punt echter en hij gaat kijken wat hij kan doen. Misschien kan het separaat.

Gedeputeerde Schaddelee herkent het punt van de heer Hazeleger. Het is worstelen tussen enerzijds zo compact mogelijk rapporteren en anderzijds elkaar goed meenemen. Hij vindt het prima om een keer uitgebreider stil te staan bij hoe het MIP functioneert. Verder zegt hij toe schriftelijk nog terug te komen waarom die toelichtingen niet zijn ingevuld.

De voorzitter sluit hiermee de beraadslaging rond deze Statenvoorstellen.

2.4 Statenvoorstel Nota Kapitaalgoederen Mobiliteit 2021 (2021MM68)

De heer Oude Wesselink vindt dit een prima stuk waar zijn fractie mee in kan stemmen. Hij wil wel de stijgende kosten van onderhoud aan de orde stellen. Bij het Rijk valt te constateren dat er bijna geen geld mee is voor nieuwe infrastructuur, omdat het onderhoudsbudget bijna alle gelden opslokt. De oorzaak hiervan ligt in het feit dat er grote kunstwerken zijn, die aan het eind van hun levensduur komen. Maar het komt ook omdat er in de afgelopen decennia onevenredig veel nieuwe infrastructuur aangelegd is. Hij hoort graag hoe het college deze trend ziet en of men een visie heeft op het aandeel van vast- en variabel onderhoud ten opzichte van de totale opgave van mobiliteit.

De heer De Jager meldt dat zijn fractie zich kan vinden in dit voorstel. Verder geen toelichting.

De heer Wijntjes spreekt van een heldere nota. Hij is blij dat de zaken rond de gemeente Vijfheerenlanden zijn opgenomen in het stuk. Een vraag die hij kreeg uit dat gebied is of dat ook geldt voor de maatregelen van verkeersveiligheid.

Hij zou graag willen dat er dit jaar gesproken gaat worden over wat nou beter is, een bestemmingsreserve of een voorziening. In zijn algemeenheid is hij ervoor om potjes af te schaffen.

De heer Kamp dankt het college voor het naar voren halen van deze nota. Daarmee krijgt men ook een sturingsinstrument in handen. Hij moet ook bekennen de nota een cijfer brei te vinden. Hij heeft twee inhoudelijke vragen. Allereerst over het uitvoeringsprogramma Fiets. De budgetbehoefte zou hiervoor later in beeld gebracht worden. Maar men weet toch al wat de ambitie is!? Daarom vraagt hij zich af waarom dat pas later in beeld gebracht gaat worden.

Zijn tweede vraag gaat over marktbenadering. Er wordt gekeken naar wat eventueel uitbesteed kan worden. Er staat dat gestreefd wordt naar een optimale balans. Hij vraagt zich af of de provincie al voldoende argumenten en kaders heeft om aan te geven wanneer iets kan worden uitbesteed of niet.

De heer Koerts vindt het een goede zaak dat de kapitaalgoederen zo helder in kaart zijn gebracht. De vraag van de SGP gaf daar nog meer duiding bij.

De heer Donker meldt dat de vragen van zijn fractie zijn beantwoord, maar dat daarbij niet alle zorgen zijn weggenomen. Het niet volgen van de prijsstijgingen geeft heel wat zorgen. Hij vraagt het college wel rekening te houden met de stijgende prijzen en ervoor te zorgen dat er voldoende middelen zijn voor het onderhoud.

De heer Van Reenen wil weten of, als er geen onderhoud nodig is voor een bepaald weggedeelte en er wel klachten over komen, dat dan valt onder leefbaarheid of geldt dan een andere motivatie?

Gedeputeerde Schaddelee noemt de stijgende kosten waar de heer Oude Wesseling op doelt een uitdaging. De provincie heeft die problematiek wel enigszins in beeld, maar daar wordt in de brief over de groeisprong wat uitgebreider bij stilgestaan.

De heer Wijntjes vroeg naar Vijfheerenlanden. Dat zit voor het grootste deel in het MIP. Als het gaat over de nota Kapitaalgoederen dan gaat het om wegen van de gemeente, maar ook van de Waterschappen. Dus het is de enige weg die de provincie daar heeft. Daarbij wordt natuurlijk ook gekeken naar aspecten als veiligheid, leefbaarheid etc.

Dan de discussie over bestemmingsreserve of voorziening. Dat is een discussie die Statenbreed gevoerd moet worden. Dat zou misschien ook passen bij de nota Investeren.

De heer Kamp en de ambitie van het programma Fiets. Die ambitie is inderdaad al bekend. De gemaakte investeringen staan nog niet in deze nota Kapitaalgoederen, omdat het een lastige mix is van allerlei investeringen. Het wordt daarom pas in de nota Kapitaalgoederen opgenomen na realisatie.

De vraag wat een optimale balans is, zou iets zijn om zijn collega's nog eens op te bevragen.

De vraag van de heer Donker over periodiek en vast onderhoud betreft een indexering waar hij mee bezig is. Hij komt daarop terug.

De vraag van 50Plus kan op allerlei manieren benaderd worden. Zijn voorkeur gaat er naar uit dit vanuit de één-overheid-gedachte te benaderen. Het is voor een burger met klachten niet zo interessant te weten door welke ambtenaar van welke afdeling zijn klacht wordt behandeld. Verder moet er gewoon aan wet- en regelgeving voldaan worden. Het is misschien beter om er nader bij stil te staan als het gaat om een concreet voorbeeld.

Mevrouw Hoek heeft een aanvulling op het punt 'leefbaarheid'. De gedeputeerde weet dat dat op verschillende plaatsen speelt. Zij doelt hier op de aansluiting van een brug op het wegdek, waardoor het verkeer een dreun veroorzaakt, wat dan weer voor de nodige overlast zorgt voor de omwonenden, die dag en nacht geconfronteerd worden met dat gedreun. Zij wil meegeven om bij de constructie of het onderhoud van een brug de instructie te geven om dat gedreun te voorkomen of te verminderen. Er zouden maatregelen getroffen moeten worden om dat voortaan structureel te voorkomen of te verminderen.

Gedeputeerde Schaddelee raadt aan dat bewoners in concrete gevallen altijd contact opnemen met de wegbeheerder. Die moet dat soort klachten serieus oppakken.

De voorzitter stelt vast dat dit onderwerp hiermee voldoende behandeld is en dat het een hamerstuk zal zijn in de komende GS-vergadering.

2.5 [Statenvoorstel Regionale Energiestrategieën 1.0 Amersfoort en Foodvalley \(2021MM64\)](#)

Er zijn twee sprekers bij dit agendapunt.
De eerste spreker is de heer Versteeg over windturbines Overberg.
Kortheidshalve wordt verwezen naar de separate tekst van diens inspraakbijdrage.

Vragen vanuit de commissie.
Mevrouw Van Ulzen wil in verband met de afstandsnorm weten of er ook sprake is van een cumulatie van lawaai door spoorwegen, de A12 en dan ook nog eens de windmolen. Wordt het ook op deze manier bekeken door de vergunningverlener?

De heer Versteeg antwoordt zich voor te kunnen stellen dat dat in het rapport wordt meegenomen.

Mevrouw Bikker vraagt de heer Versteeg nog iets meer te vertellen over het draagvlakonderzoek.

De heer Versteeg vertelt dat er twee onderzoeken gedaan zijn. Eén door de stichting Duurzaam en Leefbaarheid, die zich veel zorgen maakte over de windturbines die geplaatst zouden worden. Dat is een open petitie geweest. Er zijn 5434 handtekeningen verzameld door mensen die de stelling waarden "Ik wil geen windmolens in onze leefomgeving". Het gaat om een kleine gemeenschap.
Het tweede onderzoek is puur gericht op Overberg. Dat was een soort volksonderzoek. Daarbij is iedere bewoner gevraagd hoe men denkt over windturbines in die regio. 99,8% wil geen windturbines in Overberg met een tiphoogte van 241 meter. Men wil wel windturbines, maar niet met deze bijzondere hoogtes zo dicht bij woningen.

De heer De Harder snapt de bezwaren tegen de windturbines. Voorstanders van windturbines vraagt hij altijd of zij wel eens zijn komen luisteren bij een groot windpark.

De heer Versteeg vertelt deel uit te maken van een werkgroep, die zich met deze problemen bezighoudt. Die geluiden zijn geconstateerd. Het gaat om een geluid van ruim 100 decibel.

De volgende spreker is de heer De Vries die spreekt namens de NMU.
Kortheidshalve wordt ook hier verwezen naar de separate schriftelijke inspraakbijdrage van de heer De Vries.

Vragen vanuit de commissie.
De heer Bart hoorde de heer De Vries zeggen de inventaris van 50% totaal eigendom wel goed te vinden bij de RES Amersfoort, maar dat hij kaders miste voor natuur en landschap. Hij vraagt zich af wat de heer De Vries vanuit diens expertise vindt van de kaders die wel gesteld zijn in de Omgevingsvisie op dit gebied. Borgen die voldoende de zorgen aangaande natuur en landschap?

De heer De Vries weet dat er in de provinciale Omgevingsvisie een aantal kaders is opgenomen met name over het type locaties. Volgens hem zou het goed zijn de natuur uit te sluiten voor energieopwekking, zodat dat daar niet gebeurt. Hij denkt wel dat er nog wat meer uitwerking kan plaatsvinden over de inrichting en inpassing van energieprojecten.

De heer Ubaghs wil weten wat de heer De Vries belangrijker vindt, namelijk de eventuele schade aan Natura 2000 of schade aan de gezondheid van inwoners van de provincie Utrecht en natuurlijk ook van andere provincies?
Verder hoorde hij de heer De Vries zeggen dat de alternatieven niet serieus onderzocht werden. Kan de heer De Vries aangeven waarom de alternatieven wél serieus onderzocht moeten worden, terwijl een grote lobby van tegenstanders stelselmatig geweerd wordt en die ook geweigerd wordt deel te nemen aan ieder vorm van participatie? Waarom zouden die alternatieven wel serieus genomen moeten worden, terwijl die van een grote groep mensen gewoon genegeerd worden!

De heer De Vries zegt zich niet te wagen aan een antwoord op de vraag wat hij belangrijker vindt, Natura 2000 of de gezondheid van mensen. Zijn organisatie staat voor natuur en landschap en duurzaamheid waar de klimaataanpak deel van uitmaakt. Gezondheid is natuurlijk ook belangrijk en dat wordt ook meegewogen in de analyses van zijn organisatie. Er wordt dus ook gekeken naar afstanden tot bewoning en gezondheidseffecten. Wat de tweede vraag betreft, legt hij uit dat zijn organisatie in gesprek is gegaan met lokale groepen in de regio Amersfoort, die hij tot zijn achterban rekent. Die heeft hij actief uitgenodigd om uit te leggen hoe zij tegen deze materie aankijken. Dat leverde een divers pakket aan visies op. Daar heeft zijn organisatie getracht een evenwichtig verhaal van te maken. Maar natuurlijk zijn er nog meer belangen die ook spelen in deze regio. Op het moment dat het advies van zijn organisatie werd uitgewerkt, had hij de indruk dat juist de belangen van natuur en landschap dreigden ondergesneeuwd te raken in de totale afweging. Dat is de reden waarom zij besloten zelf onderzoek te gaan doen.

De heer De Droog sluit zich aan bij de vragen van de heer Ubaghs, omdat hij merkt dat men ook nu weer blijft hangen in abstracties. De heer De Vries geeft aan alternatieven te hebben aangedragen. Hij hoort graag welke

alternatieven dat dan zijn. Zijn die alternatieven ook gewogen binnen het kader van de RES 1.0? Kan de heer De Vries ook verklaren waarom die zijn afgewezen? Dat geeft namelijk een duidelijker beeld van wat de afwegingen geweest zijn en van het feit dat er geen alternatieven worden meegenomen.

Om misverstanden te voorkomen, benadrukt de heer De Vries dat zijn alternatieven niet zijn afgewezen. Ze zijn meegenomen in de RES 1.0. Daarbij heeft ook nauw contact plaatsgevonden met de bestuurders. Samen met hen is een toets gedaan op de technische haalbaarheid van zijn alternatieven. Die alternatieven zijn alternatieve locaties voor zonne-energieprojecten.

Wat hij zelf miste bij de concept-RES was een goede analyse van de natuur- en landschapswaarde en hoe er vanuit dat beeld zo goed mogelijk projecten kunnen worden toegepast. Binnen de RES moet er natuurlijk ook aan allerlei andere belangen worden getoetst.

De heer Van Reenen hoorde de heer De Vries uitgebreid ingaan op de kaders voor natuur en landschap in de omgeving Amersfoort. Maar de gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft toch prachtige natuur en een heel mooi landschap. Daar gaat de heer De Vries vrijwel niet op in.

De heer De Vries sprak verder van bloedgroep-georganiseerde burgers die zeer betrokken zijn bij de omgeving Amersfoort. Maar de heer Versteeg sprak ook van een behoorlijke groep georganiseerde burgers. Hij krijgt graag een reflectie van de heer De Vries op de inspraak van de heer Versteeg over de RES.

De heer De Vries wijst erop dat de gemeente Utrechtse Heuvelrug geen deel uitmaakt van de RES Regio Amersfoort. Die gemeente is onderdeel van RES 16. Een deel van de heuvelrug is als landschap weer wel deel van de RES Amersfoort. Hij is weinig op specifieke locaties ingegaan, maar het klopt dat Heuvelrug grotendeels natuurnetwerk is. Hij is geen voorstander van energieopwekking in een natuurnetwerk.

De heer Versteeg sprak inderdaad van georganiseerde burgers. Hij heeft duidelijk trachten te maken dat hij zich richtte op lokale groepen, die hij als zijn achterban beschouwt. Die houden zich bezig met natuur en landschap en klimaat. Dat doet volgens hem niets af aan de input die zijn vorige spreker heeft meegegeven. Er zijn ook andere aspecten die je kunt meenemen in de locatie-afweging.

De voorzitter schorst de vergadering voor vijf minuten.

Behandeling in eerste termijn.

De heer Bart spreekt zijn voldoening uit over het bereiken van de RES 1.0. Hij wil nog stilstaan bij een aantal zaken, zoals de hoogte van de boden, die direct aansluiten bij de doelstelling van de provincie om zo snel mogelijk CO2-neutraal te zijn. Van participatie is het mooi om alle voorbeelden te lezen. Hij denkt dat het belangrijk is om daarin vervolgstappen te blijven zetten als de projecten concreter worden. Er moet vooral voor gezorgd worden dat burgers mee kunnen praten. Hij vindt het fijn om te zien dat er veel aandacht is voor mensen met een kleine beurs. Hij roept op de opbrengsten van de energietransitie zo veel mogelijk te gebruiken om zo veel mogelijk burgers van Utrecht de kans te geven om hun woning te verduurzamen. Het moet allemaal wel concreet gemaakt worden in duidelijke projecten. Hoe gaat de provincie ervoor zorgen dat alle projecten die via de RES mogelijk worden ook echt bijdragen aan die energietransitie?

Hij wijst er voorts op dat met de aandacht voor wind de energietransitie in bijvoorbeeld de RES Amersfoort onnodig duur wordt gemaakt door de dan nodige maatschappelijke investeringen door netbeheerders.

De heer Ubaghs werd getriggerd door de betaalbaarheid. In de sessies over subsidies bleek dat een grote groep daarvoor in aanmerking komt, maar die waarschijnlijk wel de plicht krijgt om te verduurzamen, waaronder van het gas af te gaan. Moeten die mensen dat zelf financieren? Als die mensen geen subsidie krijgen, hoe gaat dat dan? Hoe ziet GL dat?

De heer Bart wijst erop dat er een duidelijk verschil bestaat tussen wat de provincie kan doen en wat er landelijk geregeld moet worden. Er is vorige week, bij de landelijke formatie, nog een voorstel gedaan voor een eerlijke klimaatagenda vanuit verschillende maatschappelijke organisaties. Hij denkt dat het belangrijk is dat er een eerlijke lastenverdeling komt tussen het meer betalen door vervuilende bedrijven en juist meer hulp aan de groep die moeite heeft om de verduurzaming zelf te kunnen betalen. In de RESsen staat dat in de projecten die hier in de regio's gedaan gaan worden, er aandacht moet zijn voor deze groep. Dat sluit ook goed aan bij de inclusieve energietransitie. Dus er wordt op verschillende manieren ingegaan op de vraag die de heer Ubaghs stelt.

De heer Ubaghs maakt ernstig bezwaar tegen de manier waarop de heer Bart hem tegemoet trad ("een goede vraag zowaar(!) door de heer Ubaghs"). Het ging om een terechte vraag! Er is maar één soort niet terechte vragen, namelijk de vragen die niet gesteld worden, zo meent hij. Hij verzoekt de heer Bart dat soort waardeoordelen achterwege te laten.

De heer Bart zegt die suggestie in overweging te nemen.

Hij zet zijn betoog voort met de gedeputeerde te vragen of deze mogelijkheden ziet voor een meer 50:50-verhouding zon wind. Heeft de gedeputeerde ook op het netvlies tot welke bezwaren dat kan leiden voor de netbeheerders. Verder hoorde men net welke alternatieven de NMU heeft aangedragen voor de RES Amersfoort. Hij vraagt zich af waarom die geen prioriteit hebben gekregen. Het zijn in zijn ogen juist plannen die meer vaart verdienen. Ziet de gedeputeerde dat ook zo?

Verder mist hij in de RES Amersfoort plannen voor energiebesparing. Onderzoek toont aan dat landelijk gezien de energievraag juist gaat toenemen. Hoe kan de provincie gemeenten ondersteunen om ervoor te zorgen dat die anderhalve procent besparing elk jaar gerealiseerd wordt? Ziet de gedeputeerde voldoende inzet op dit vlak van de gemeenten? Kan, net als in de rest van Foodvalley, een regionaal versnellingsprogramma op dit vlak ontwikkeld worden? Er is ook de vraag of de huidige bode wel voldoende gaat opwekken om de doelen uit het Klimaatakkoord te halen: 70% duurzame elektriciteit in 2030. Ziet de gedeputeerde voldoende mogelijkheden om, indien noodzakelijk, richting de RES 2.0 verder te werken aan de doelstellingen uit dat klimaatakkoord.

Mevrouw Van Ulzen is blij met de voortgang in het zichtbare harde werk van de RESsen-regio's, waar het college ook een hand in heeft gehad. De VVD staat onverminderd achter de doelen van de energietransitie, waarvoor voldoende draagvlak moet zijn bij omwonenden.

Zij heeft vier vragen.

Wat betekent het besluit precies? Wat bedoelt GS precies met het bewaken van de RES en welke acties houdt dat bewaken in?

GS spreekt in het besluitpunt over het maken van een tussenbalans, die moet voldoen aan een trits voorwaarden. Zij zou de rol van PS daar graag helder bij krijgen compleet met afwegingskader. Er worden wel wat dingen genoemd, maar het is haar fractie niet duidelijk hoe een en ander zich met elkaar verhoudt. De tussenbalans moet eindigen in de vraag of het ruimtelijk instrumentarium door GS ingezet zou moeten worden.

Verder stelt zij vast dat de systematiek van de RESsen gebaseerd is op het draagvlak onder de inwoners. Dus op het moment dat er draagvlak is, hoe kan het dan nog zijn dat er een PIP nodig is op de plekken waar gezocht wordt naar locaties.

Als gemeenten en de provincie optreden als gelijkwaardige partners, ook dan zouden gemeenten aan zet zijn op basis van hun eigen vermogen om ruimtelijke instrumenten aan te wenden en zou een PIP niet nodig behoeven te zijn.

De vraag is ook dat, als er bijvoorbeeld staat dat men in een NNN-gebied zou moeten worden uitgesloten, in hoeverre GS dan bereid zou zijn om daar een ander besluit over te nemen dan gewenst is door een gemeente?

De heer De Droog zou het willen omdraaien. Hij vraagt zich af op welk moment een PIP wel nodig zou zijn, volgens de VVD.

Mevrouw Van Ulzen denkt dat dat samenhangt met de rol van GS hierin. Dat kan spelen als het bijvoorbeeld gaat om grensgebieden wanneer er tussen gemeenten stress ontstaat, of tussen RESsen of tussen provincies. Ook bij het punt van de economische doelmatigheid ligt er een extra test vanuit GS over de vraag hoe de rentabiliteit zich verhoudt met een locatie. Dus, is het dan voor netbeheerders ook de optimale combinatie?

De heer Bart heeft een vervolgvraag betreffende de doelmatigheid en de efficiëntie van investeringen in het net. Dat betekent dus ook dat het zo zou kunnen zijn dat de provincie op een gegeven moment moet kunnen zeggen dat een bepaalde plek toch de meest geschikte plek is voor wind om dan vervolgens daarover het gesprek aan te gaan met de gemeente en de inwoners. Kan het dan zijn dat de provincie daarin de gemeente kan overrulen?

Dan is er in ieder geval, aldus mevrouw Van Ulzen, sprake van een valide argument. Maar dan nog kan het nooit gaan zonder dat draagvlak. Daarom is er geen PIP nodig als er draagvlak is. Als het draagvlak er niet is, is dat ook niet het geval, want dan is er geen recht voor een provincie om daar overheen te gaan.

Mevrouw Lejeune is het helemaal eens met mevrouw Van Ulzen dat er naar draagvlak gestreefd moet worden en dat daarop vol moet worden ingezet. Maar hoe kan zij zeggen dat als dat draagvlak er uiteindelijk niet is en de RES-regio's niet voldoen aan de gecommitteerde doelstellingen, GS dan als provincie ervoor moet kiezen om niet aan die energiedoelstellingen te voldoen. Dát is dan de consequentie!

Mevrouw Van Ulzen denkt dat dat afzien een optie is. Zij denkt dat het lastig is om bovenlokaal iets te bereiken als er lokaal geen draagvlak voor is om iets neer te zetten. Dat is ook een vraag van haar aan GS: als er aan route 35 niet wordt toegekomen, wordt dan ook bij voorbaat afgezien van het inzetten van het instrumentarium?

Mevrouw Lejeune vindt het wel bijzonder dat mevrouw Van Ulzen zegt dat het een reële optie is om uiteindelijk niet te voldoen aan de klimaatdoelstellingen - waaraan iedereen zich gecommitteerd heeft - als dat draagvlak er niet is.

Mevrouw Van Ulzen begrijpt niet wat de vraag is, maar volgens haar zijn er andere mogelijkheden dan louter het neerzetten van windmolens als daar heel veel weerstand tegen is.

De heer Bart zegt er niet helemaal uit te komen bij de woorden van mevrouw Van Ulzen. Daarom wil hij doorvragen. Er is dus geen PIP nodig als er draagvlak is, maar als er geen draagvlak is, moet er ook geen PIP ingevoerd worden, terwijl mevrouw Van Ulzen zojuist wel zei dat, wanneer het vanuit het oogpunt van de efficiëntie van investeringen in het net nodig is, dat een overweging kan zijn. Dus wanneer is een PIP wel een optie? Of is dat volgens de VVD nooit het geval?

Mevrouw Van Ulzen is van mening dat het Klimaatakkoord gebouwd is op het systeem dat de lokale overheden in de RESsen samenkomen om het draagvlak zelf te regelen. Daar hoort niet een provinciale rol bij. Voor zo ver daar wel een provinciale rol bij komt kijken, ziet zij die rol in het bewaken van de economische rentabiliteit, omdat wij met zijn allen ook de kosten betalen. Zij is geen voorstander van de PIP. Zij denkt dat het systeem daar ook niet op is ingeregeld. Zij denkt dat het draagvlak van onderop moet komen.

De heer De Harder is het eens met mevrouw Van Ulzen dat hier het systeem niet voor bedoeld is. Maar als het doel niet gehaald wordt, dan faalt dat systeem dus! Dan moet er dus naar een ander systeem gezocht worden. Daarbij verwondert het hem wel dat mevrouw Van Ulzen zegt dat er niet bovenlokaal een lokale manier van opwekken opgelegd moet gaan worden om een bovenlokaal doel te halen. Dat is namelijk exact wat de provincie aan het doen is met die RESsen! Zij het dat dat van onderaf plaatsvindt. Dus het idee is juist wel dat er lokaal dingen gerealiseerd gaan worden om een bovenlokale, internationale, doelstelling te behalen. Hoe ziet mevrouw Van Ulzen dat?

Mevrouw Van Ulzen antwoordt dat dat niet via de officiële bestuurslaag is. Als het systeem dat niet op die manier draagt – en vandaar haar vraag aan het college – dan moet er eventueel wat langer over gedaan moeten kunnen worden. Het is niet zo dat de ambitie hier in zijn eentje leidend is. Er wordt nogal wat gevraagd van die lokale gemeenschappen. Natuurlijk moet het bovenlokaal gebruikt worden als er draagvlak is! Uiteindelijk gaat het toch allemaal om het draagvlak. Op het moment dat het systeem betekent dat er geen draagvlak is, dan is men volgens haar niet goed bezig met het Klimaatakkoord uit te rollen. Dan zou zij willen kijken naar andere opties in bijvoorbeeld innovatieve toepassingen.

De heer Bart erkent dat draagvlak ontzettend belangrijk is en dat iedereen daar vol op moet inzetten. Het Klimaatakkoord is er omdat men met zijn allen dat doel wil bereiken. Hij verwijst hierbij naar Thorbecke die zei dat als men er op gemeentelijk niveau niet uitkomt er naar een stapje hoger kan worden overgeschakeld. Is mevrouw Van Ulzen daar nou volledig tegen?

Mevrouw Van Ulzen denkt dat Thorbecke nog niet zo veel van de RES wist. Daar wil zij het bij houden. Zij denkt dat het punt duidelijk is. Zij is vanuit de VVD niet per se voor het opleggen van dit soort grote en ingrijpende, ruimtelijke beslissingen. Zij wil heel graag die rol van PS willen bij het inzetten van dit instrument, mocht het zo ver komen. Zij zou een helderder afwegingskader willen. Zij is blij met een aantal randvoorwaarden, maar zij mist ook de [onverstaanbaar].

De heer De Droog is van mening dat mevrouw Van Ulzen het een beetje laat zweven tussen 'we kunnen meebewegen', maar intussen werpt ze heel veel drempels op. Iedereen wil draagvlak, maar draagvlak is niet iets waarin de kiezer zijn mening tot in het oneindige kan blijven doorzetten. Op een gegeven moment moeten er, wegens een hoger belang, knopen doorgemaakt kunnen worden. Verstaat hij mevrouw Van Ulzen goed dat zij zegt, dat als er knopen doorgemaakt moeten worden, men op de VVD kan rekenen.

Dat lijkt mevrouw Van Ulzen wat voorbarig. Volgens haar heeft zij dat niet gezegd. Zij heeft gezegd een heel duidelijk afwegingskader te willen aan de voorkant, dat PS kan volgen.

De heer De Droog vraagt of mevrouw Van Ulzen in ieder geval iets zou kunnen zeggen over een afwegingskader dat zij zou willen zien, zodat GS daar zijn voordeel mee kan doen.

Dat zegt mevrouw Van Ulzen graag te doen als zij daar een adempauze voor krijgt. Zij legt vervolgens uit al geprobeerd te hebben aan te geven waar de onzekerheid zit voor de VVD waar het het inzetten betreft van het ruimtelijk instrumentarium. Route 35, als die gehaald wordt, dan zou bijvoorbeeld een PIP niet nodig hoeven zijn, denkt zij. Als er te weinig locaties zijn, gaat dan de provincie uit zichzelf locaties aanwijzen? Wat is dan de route? Rentabiliteit lijkt haar een belangrijk "haakje". Als er dan toch ingegrepen moet worden, dan zou zij dat graag terugzien. Zij denkt ook dat de provincie een rol heeft als het gaat over de locaties op de grenzen. De rol van PS zou aangescherpt moeten worden. Hoe komt dat terug en wat kan PS daar dan wel of niet nog aan doen? Daar zou zij ook scherpte in willen. Dan heeft zij een vraagteken bij het opmaken van de tussenbalans half 2022. Dat wordt door het college als balansdatum genomen. Zij denkt dat die datum beter ná de gemeenteraadsverkiezingen kan zijn. Dan zijn er

nieuwe coalities en dan is het duidelijk wat de nieuwe coalities wensen. Dan kan er een betere balans opgemaakt worden van wat goed gaat en van wat beter kan.

Wat de zorg voor het draagvlak betreft, wenst zij al geruime tijd een heldere definitie van draagvlak anders dan het bestuurlijke 'de helft plus één'. Zij denkt dat er een betere manier is voor het beschrijven van wat draagvlak is. Daar wordt over nagedacht. Het is belangrijk dat hetgeen bewoners direct in hun omgeving ervaren betrokken wordt in de zoeklocaties. Ook dat is belangrijk mocht GS over willen gaan tot het eigenhandig inzetten van een DIP. Daarmee wil zij heel graag terugzien wat GS anders met het draagvlak onder deze direct belanghebbenden geborgd wil zien.

Nog wat korte opmerkingen: zij vindt het bijzonder dat de RES Amersfoort moet worden vastgesteld voordat ook maar één betrokken gemeente dat zelf heeft gedaan. Zij hoort de gedeputeerde daar graag nader over. Verder wordt gesproken over het proces van vaststelling: als er moties en amendementen worden aangenomen, moet het geheel dan niet terug naar de RES-regio's? In de memo wordt gesproken over de algemene besturen: welke zijn dat?

De heer Fiscalini wil weten waar men nu precies over gaat beslissen. Is het niet verstandiger, gezien de overkoepelende functie, die de Staten heeft, dat er pas ergens over beslist gaat worden als alle gemeentes, die meedoen in de RES, dat ook hebben gedaan. Er is een aantal van die gemeentes die nog niets hebben vastgesteld. Er wordt aangegeven dat bij het opstellen van de RESsen gelet is op de volgende punten: De boden zijn realistisch en robuust, ruimtelijk inpasbaar en ook van ruimtelijke kwaliteit. Hij vraagt zich af hoe dat gesteld kan worden als er nog helemaal geen MER heeft plaatsgevonden.

Daarnaast heeft het RIVM aangegeven dat ze graag een aanvullend onderzoek willen doen naar de gezondheidseffecten van windturbines. Op 15 juni is er een motie aangenomen, die de regering verzoekt op korte termijn een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van de verschillende afstandsnormen op de gezondheid en kwaliteit van de omwonenden. Het verzoek is die resultaten mee te nemen in de verdere concretisering van de RES. Hij vraagt zich af of er nu dus niet vooruit gelopen wordt op de zaak.

De RES-regio Amersfoort heeft wegens de urgentie besloten om geen enkele kansrijke zone op voorhand af te wijzen. Kansrijke zones zullen verder verkend worden. De voorstellen worden geprioriteerd op basis van een inschatting van draagvlak, waarop gerekend kan worden. Wie maakt die inschatting en waarop is die inschatting gebaseerd? Is het niet raar dat draagvlak ingeschat gaat worden? Zichtbaar is dat het verzet tegen windturbines en zonneparken in deze provincie steeds verder toeneemt. Hoe wordt die groeiende weerstand dan ingeschat? Welke gevolgen heeft 'weinig tot geen draagvlak' voor de planning?

In het rapport Foodvalley valt te lezen dat er in de zoekgebieden voor wind nog geen definitieve locaties zijn. Ook worden nog ruimtelijke en MER-procedures doorlopen, die tot aanpassing van de voornemens kunnen leiden. Bovendien geldt dat windturbines, die binnen 8 km van de Veluwe worden gerealiseerd, dat er daarvoor aangetoond moet worden dat er geen effecten zijn op de sterfte van de Wespindief. Dit is onderwerp van de bovenregionale afstemming op basis van nog te ontwikkelen afwegingskaders. Ook hier de vraag 'waar beslissen we over?' en wordt er niet te vroeg beslist?

Verder is er in maart 2021 een motie 14 aangenomen aangaande het zichtbaar maken van de regionale energiestrategie door o.a. het visualiseren van de zoekgebieden. Er valt te lezen dat er uitvoering aan de motie is gegeven. Is de gedeputeerde het erover eens dat er voldoende uitvoering aan die motie is gegeven? Waar kunnen de Statenleden deze visualisaties dan zien? En vooral: waar kunnen de inwoners deze visualisaties zien? Als dat niet makkelijk waar te maken valt, is de gedeputeerde dan bereid ervoor te zorgen dat die visualisaties zichtbaarder worden door bijvoorbeeld een aparte visualisatie website?

Mevrouw Bikker wijst erop dat men zich aangesloten heeft bij de doelstelling uit het Klimaatakkoord. De focus in de RESsen ligt op het opwekken van energie, elektriciteit en warmte. Daar staat het CDA achter. Zij heeft wel aandachtspunten. Het CDA stelt zich de vraag wat precies de bevoegdheid is van PS. Er wordt gevraagd dit voorstel vast te stellen en in te stemmen met... Wat wordt daar nu precies mee bedoeld?

Vervolgens ervaart het CDA een dilemma betreffende de zorgvuldigheid van de besluitvorming als het gaat om draagvlak. Er moet draagvlak zijn! De vraag is alleen of dat draagvlak voldoende aanwezig is m.n. als er gekeken wordt naar de RESsen die 'voor ons liggen'. Hoe zien de gedeputeerde en de andere partijen dat nu precies? Hoe wordt dat draagvlak vervolgens gemeten?

Dan de chronologie in de besluitvorming. PS wordt nu gevraagd vast te stellen, en dat begrijpt zij op zich. Anderzijds is het lastig om een goed overzicht te krijgen over wat er nu vastgesteld wordt, omdat de gemeenten inderdaad nog lang niet allemaal vastgesteld hebben.

De heer Bart wijst erop dat men als gelijkwaardige partners aan tafel zitten bij de RESsen en dat zij als PS beslissen of zij tevreden zijn over deze RESsen. Natuurlijk kunnen de moties en de amendementen van de gemeente daarop ook van invloed zijn. Maar de moties en amendementen van de provincie kunnen ook van invloed zijn op datzelfde proces. Is het voor de gemeenten niet prettiger als men bij de gemeenten weet wat de provincie ervan denkt? Is het daarom zo erg als de provincie daarin het voortouw neemt?

Mevrouw Bikker erkent dat de provincie een eigenstandige bevoegdheid heeft, al is het daarbij wel de vraag wat die bevoegdheid dan exact is. Zij weet dat die bevoegdheid met name zit in het feit dat PS bij punt 3 gevraagd

wordt om GS op te dragen al een stukje realisatie op te pakken. Dat best wel vroeg in het proces! Zij krijgt daar graag een reflectie op van de gedeputeerde.

Mevrouw Van Ulzen wil weten of zij goed begrijpt dat mevrouw Bikker het misschien ook eens is met haar vraag om die tussenbalans niet zo vroeg te doen, maar iets later in het proces, zodat het meer tot wasdom kan komen en daarmee ook de rol van GS en PS.

Mevrouw Bikker zegt zich wel iets voor te kunnen stellen bij een tussenbalans. GS kan op elk moment een tussenbalans opstellen. Het lijkt haar wel goed om dat te monitoren. Misschien kan die tussenbalans nog wel vaker opgemaakt worden.

De heer De Droog is van mening dat als men er als gelijkwaardige partner in zit, men in deze fase ervoor wil zorgen de indruk te wekken dat het niet uitmaakt wat de andere partijen (gemeenten) hier nog over zeggen. De provincie gaat gewoon doen wat zij wil. Dat moet voorkomen worden, want die mogelijkheid zit er in de toekomst wel in. Hij hoort ook graag hoe de gedeputeerde hierover denkt.

Mevrouw Bikker is het ermee eens dat PS niet op de stoel van de gemeenten moet gaan zitten. Het gaat erom een constructieve samenwerking tot stand te brengen. Dat wil iedereen, maar de tekst van punt 3 geeft aanleiding daar vragen bij te stellen. Daar moet volgens haar heel kritisch naar gekeken worden.

Zij gaat voort met erop te wijzen dat er ook aandacht moet zijn voor de landschappelijke kwaliteit, de effecten op de natuur en een analyse daarop. Zij zou het mooi vinden als zij nu reeds het voor het najaar toegezegde kaartje kreeg met een overzicht van de betekenis van de RESsen in hun totaliteit. Zodat PS die afweging goed kan maken.

Er was ook een advies van de Parken. Zij wil weten in hoeverre dat advies is meegenomen in deze RESsen en welke aandacht dat heeft gehad. Verder vraagt zij aandacht voor de gezondheidsaspecten. Zij vindt het erg belangrijk als daar bijvoorbeeld ook in zo'n tussenbalans naar gekeken wordt.

Verder heeft zij schriftelijke vragen.

De heer De Droog meldt dat er enkele uren geleden een draft-report voor IPCC 2020 is gelekt. Dat ziet er niet goed uit! De impact van 1,5 graden is al enorm, zo wordt geconcludeerd en de kans op dat scenario is nu 40%. Dat onderstreept de urgentie voor o.a. dit vraagstuk. Het zal niet verbazen dat D66 voor die energietransitie is. Hij wil dit voorstel wegen vanuit de rol van de provincie en op basis van het antwoord van GS afwegen of er nog aanvullende moties of amendementen nodig zijn. De verschillen tussen de RESsen en de provincie zijn zichtbaar. De RES-Amersfoort vindt hij mooi en ambitieus. Hij vindt het mooi dat in de RES-Foodvalley de besparing strategie duidelijk blijkt en dat mist hij in de Amersfoortse RES. Heeft GS daar oog voor?

Het gaat nu om vaststellen en om inzenden. Hoe past het geheel in de kaders, hoewel er nog veel getoetst zal gaan worden in de volgende fase van de RESsen. Hij vindt wel dat er sprake is van het goede ambitieniveau, hoewel het nog wel zoeken is naar de precieze duiding van de impact op de klimaatambities van de provincie. Het gaat naar zijn mening om een nieuw ruimtevraagstuk in deze provincie. Hij vindt het mooi dat bestuurders hiervoor willen gaan staan. Het is nu de tijd om te bekijken hoe een gematigd positieve meerderheid verkregen kan worden voor de energietransitie.

Hij ziet meer nadruk op 'zon' dan op 'wind'. D66 ziet dat als een aandachtspunt voor een evenwichtige verdeling. Hij vraagt GS aan te geven wat er nodig is voor een evenwichtige mix. Hij wil ook bekijken of er aandacht gevraagd kan worden voor decentrale netten, bijvoorbeeld in het opwekken en de opslag van energie. Hij overweegt daarover een motie in te dienen.

Een volgende vraag aan GS is alvast te gaan werken aan een opslagstrategie, want hij acht het nodig dat men zich gaat voorbereiden op het kunnen opvangen van pieken in het netwerk.

Hij wil ook aandacht vragen voor afstemming over de RES-grenzen heen. De informatiesessies stellen hem daaromtrent nog niet echt gerust. Pas als dat beeld compleet is, krijgt men een indruk van de totale impact van deze RESsen.

Dan het uitwerken, vormgeven, bewaken en realiseren: hij vindt het belangrijk om de meningen vanuit de gemeenteraden daarin mee te nemen. Hij wil dat die gemeenten hier als gelijkwaardige partners in staan.

Hij wil ook dat er voldoende zorggedragen wordt voor participatie in de volgende stap. De participatie baart nog steeds veel zorgen.

Tot slot benadrukt hij dat het belangrijk is dat PS zijn eigen rol niet uit het oog verliest.

Mevrouw Lejeune vindt dat het steeds spannender wordt. Van een abstract voornemen is men inmiddels beland bij een tussenstap richting de concrete uitvoering van de energietransitie. Er waren wat vragen over wat er nu precies besloten wordt en wat de rol van PS is. Dat is de PvdA nu heel duidelijk geworden. De RESsen zijn nog niet in alle gemeenten en waterschappen vastgesteld. De vraag is of er gewacht moet worden tot alle gemeenten en waterschappen hun goedkeuring hebben gegeven. Of moet men ervan uitgaan dat de provincie gewoon een van de gelijkwaardige participanten is, die zijn eigen tempo en plan trekt. Zij hoort graag hoe de gedeputeerde dat ziet.

De RES 1.0 ziet er goed uit. Maar er zijn vragen over de haalbaarheid, want de kritiek vanuit de bevolking over windturbines e.d. neemt toe. En dat, terwijl het nu alleen nog maar gaat om zoeklocaties. Hoe gaat het dan straks als er moeilijke, ruimtelijke keuzes gemaakt moeten worden? Volgend jaar zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Daar moet men niet te licht over denken. Gaan die verkiezingen het proces rond de RESsen niet enorm in de weg zitten? Heeft de gedeputeerde de indruk dat het gevoel van urgentie voldoende aanwezig is bij m.n. de gemeenteraden? Wat gebeurt er als de gemeente niet voldoet aan hetgeen zij zich gecommitteerd hebben? Kan de gedeputeerde bevestigen dat, in het uiterste geval, een inpassingsplan wel een rol van de provincie is? Zij benadrukt in die context het grote belang van draagvlak. Het is jammer dat er veel gehoord wordt over zorgen en over negatieve geluiden. Er zijn namelijk ook veel positieve verhalen. Wat doet de provincie om dat positieve geluid over het voetlicht te brengen? Wat zou daar nog meer aan gedaan kunnen worden.

De heer Ubaghs vraagt wat er zo positief is aan dit plan.

Mevrouw Lejeune benadrukt dat er dan misschien meer gesproken moet worden van een 'het valt wel mee'-ervaring. Positief van een windmolen voor je deur is misschien niet zo zeer dat die molen op die plek staat, maar wel dat ie er is en dat dat dus een stap is naar de energietransitie. Er zijn bovendien al mensen die ervaring hebben met het wonen in de buurt van een windmolen en die er eigenlijk niet zo veel last van hebben als ze van tevoren vreesden.

Mevrouw Van Ulzen hoorde mevrouw Lejeune zeggen dat de verkiezingen van de gemeenteraden in de weg zitten voor het RES-proces. Dat is voor haar de wereld op zijn kop! Zij snapt niet wat mevrouw Lejeune bedoelt.

Mevrouw Lejeune bedoelde dat gemeenteraden, met name van kleine gemeenten, ongelooflijk gevoelig zijn voor protesten uit de samenleving met name als er verkiezingen voor de deur staan. Raadsleden zijn dan vaak bang om door te pakken.

Mevrouw Van Ulzen dacht dat de verkiezingen er juist voor zijn voor de bevolking om hun stem te laten horen.

Mevrouw Lejeune erkent dat, maar het betekent ook dat die raadsleden allemaal een beetje op hun handen gaan zitten, omdat niemand er trek in heeft om een controversieel besluit te gaan nemen. Dat is naar haar ervaring de werkelijkheid.

De participatie is een taak van de gemeente. Maar de indruk bestaat dat er nogal veel verschil van mening bestaat per gemeente. Zij hoort graag hoe de gedeputeerde dat ziet. Wat kan de provincie er eventueel nog aan doen om dat ongelijke speelveld gelijk te trekken.

Met participatie bedoelt zij vooral de procesparticipatie. Zij denkt dat in de ideeën rond het inhoudelijk betrekken van de bevolking veel goeds zit voor het verkrijgen van draagvlak. Het is belangrijk dat er iets positiefs tegenover staat. Zij ziet daar vanuit de rol van de provincie graag meer aandacht naar uitgaan. In de communicatie rondom die RESsen moet misschien daarop meer de aandacht gelegd worden.

De heer De Harder is blij met het feit dat de regio Amersfoort wel op tijd is met het opleveren van de RES 1.0. Bij het concreter worden van de plannen is het ook belangrijk dat de mensen die in of bij de zoekgebieden wonen goed betrokken gaan worden. De gemeenten spelen daarin een grote rol en hij vertrouwt erop dat zij die taak goed gaan vervullen. Hij vertrouwt er ook op dat als zij bij de provincie aankloppen voor steun, zij daarin niet teleurgesteld worden.

Hij vraagt allereerst aandacht voor de kansen voor biodiversiteit en zonnevelden. Daartoe bestaan randvoorwaarden, maar dat ziet hij nog weinig terug in de RESsen. Hij overweegt hierover een motie in te dienen, om dat proces aan te jagen en de gedeputeerde de opdracht te geven om dat aspect op de bestuurlijke tafels van de RES-regio's te doen belanden. Hij hoort de gedeputeerde daar graag nader over.

Er is reeds gewezen op mensen die geen geld hebben om te kunnen participeren. 50% lokaal eigendom is heel belangrijk voor het draagvlak. Hij zou graag zeggen de oplossing voor dit probleem te hebben voor de gedeputeerde, maar hij heeft die oplossing ook niet. Hij sluit zich aan bij het pleidooi van de heer Bart om daar wel naar te gaan zoeken. Hij hoort graag van de gedeputeerde op hij mogelijkheden ziet om als provincie hier het platform voor te creëren. Samen met de drie RES-regio's moet het doel zijn om een lijst van concrete instrumenten op te leveren.

Over de energiebesparingsdoelen is ook al het een en ander gezegd. Ook hij is daarvoor en het zou fijn zijn als de gedeputeerde in Amersfoort gaat werken aan het concreet maken voor de RES-regio's. Het is geen opdracht van de RES, maar daar begint de energietransitie wel.

Er is ook al gesproken over een overzicht van alle zoekgebieden in de provincie en daarbuiten. Hij was verbaasd over het antwoord dat dat overzicht niet op tijd opgeleverd kan worden. Hij vraagt de gedeputeerde toch toe te zeggen dat het voor de PS-behandeling gaat lukken om dat overzicht te leveren en desnoods alleen voor Amersfoort en Foodvalley.

Er is ook al gesproken over het opwekken van zon- en windenergie en daar sluit hij zich volledig aan bij de sprekers.

Dan het bod van de NMU voor de RES-regio Amersfoort. De opties van de NMU ziet hij vooral in de treden 3 en 4. Hij roept daarin op enige vorm van prioritering aan te brengen en niet alles tegelijk te onderzoeken, zoals in de technische sessie wel werd gezegd. Het lijkt hem dat de stukken van de NMU veel haalbaarder zijn dan bijvoorbeeld de zonnepanelen in de Natura 2000-gebieden.

Tot slot de volgorde van de besluitvorming. Zijn fractie ziet dat probleem niet zo. De provincie is een gelijkwaardig partner in deze RES-processen. Wat hem betreft worden alle provinciale moties en amendementen meegenomen naar de bestuurlijke RES-tafel waar ze op een gelijke manier behandeld worden als die van de gemeente.

De heer Ubaghs [moeilijk verstaanbaar geluid] begint zijn betoog met te refereren aan wat mevrouw Lejeune zei over participatie en draagvlak.

Het begon volgens hem al met de klimaattafels. Daar werden niet de tegenstanders uitgenodigd! Alleen als je een erkend ja-stemmer was, mocht je meedoen. Vervolgens werd het aangenomen door de politiek en werden er informatiesessies belegd. De PVV heeft veel tegenstanders op de presentielijst trachten te zetten, maar die werden gewoon niet aangenomen. Hij hoopt dat er bij de gemeenteraadsverkiezingen voldoende raadsleden komen die gewoon nee tegen deze plannen zeggen.

Over wat voor participatie wordt hier gesproken? In de informatiesessie werd door Foodvalley gerept over een evenwichtige samenstelling van burgerpanels. Als dat betekent dat er alleen maar jaknikkers worden toegelaten, dan krijg je een dergelijk proces. Op zijn vraag of er ook gezocht is naar nee-stemmers, werd geantwoord dat dat niet gedaan is.

De heer Bart heeft moeite met de stelling van de heer Ubaghs dat er alleen maar jaknikkers in zo'n burgerforum zaten. Dan heeft de heer Ubaghs de adviezen daarvan niet gelezen! Zijn kernpunt is dat er voor zo'n burgerforum willekeurig mensen uitgenodigd zijn. Daarnaast is er gezocht naar mogelijkheden om het mensen vanuit alle hoeken van de samenleving te laten zijn. De heer Ubaghs vraagt volgens hem dat tegenstanders een speciale behandeling zouden krijgen. Dat is iets anders dan een evenwichtige samenstelling. Hij heeft bezwaar tegen de voorstelling van zaken door de heer Ubaghs.

De heer Ubaghs zegt veel bezwaar te hebben bij de stellingen van GL. Dus hij kaatst de bal terug. Hij is niet op zoek naar tegenstemmers. Er moet gewoon een evenwichtige samenstelling komen! Hij herinnert aan zijn vraag aan de vorige gedeputeerde of deze bereid was subsidie te verstrekken aan bijeenkomsten waar het tegengeluid wordt georganiseerd. Die gedeputeerde antwoordde toen daartoe niet bereid te zijn. Er is dus in dit hele proces geen sprake geweest van een evenwichtige samenstelling van commissies geweest. Er werden mensen met een positieve mening ingevlogen om maar vooral veel steun te krijgen voor de energietransitie. Zo is het gegaan! Daarom is hij blij dat er volgend jaar gemeenteraadsverkiezingen zijn, omdat er dan hopelijk tegenwicht komt, zodat dit proces gekeerd kan worden.

De heer De Harder maakt bezwaar dat de heer Ubaghs zegt dat er geen tegenstanders uitgenodigd zijn. Het was een random gekozen groep, waarbij niet gekeken is naar politieke voorkeur! Het is gewoon niet waar dat zo'n burgerforum bevooroordeeld is samengesteld. Dus die dingen moeten hier niet gezegd worden.

De heer Ubaghs antwoordt dan vanuit zijn eigen geweten te praten en wijst erop dat er erkende tegenstanders van dit proces stelselmatig niet benaderd zijn.

De heer De Harder wijst erop dat het hier wel gaat om het burgerforum van de regio Foodvalley waar de heer Ubaghs een label op plakt, die niet terecht is. Er heeft daar een willekeurige selectie plaatsgevonden. Hij verzoekt de heer Ubaghs dat label eraf te halen.

De heer Ubaghs weigert dat label eraf te halen. Hij heeft de organisatoren van dat burgerforum in Foodvalley gevraagd of er ook tegenstanders waren uitgenodigd en het antwoord was 'nee'. Daar baseert hij zijn mening op. De tegenstanders hebben genoeg labels opgeplakt gekregen.

Mevrouw Lejeune sluit zich aan bij wat de heer De Harder zei, namelijk dat dat burgerforum willekeurig is gekozen. Dat de heer Ubaghs dat bestempelt als een soort politiek gekleurde club is nergens op gebaseerd! De heer Ubaghs lijkt haar in de mond te willen leggen dat zij raadsleden iets verwijt. Zij heeft alleen willen zeggen dat het in de praktijk zo werkt, namelijk dat raadsleden in verkiezingstijden terughoudend zijn in het nemen van controversiële besluiten. Zij hoort de heer Ubaghs oproepen tot een grotere verscheidenheid, maar dat is iets dat zij ook heeft gedaan.

De heer Ubaghs wijst erop dat de PVV altijd het verwijt krijgt tegen de energietransitie te zijn of dat zij de opwarming van de aarde zouden ontkennen. Dat ontkent de PVV in het geheel niet. Zij zijn het alleen niet eens met de oplossingen. De echte oplossingen worden niet in overweging genomen. Daarom zal de PVV altijd tegen blijven. Hij heeft mevrouw Lejeune duidelijk horen zeggen dat raadsleden in het licht van de verkiezingen geen controversiële beslissingen durven te nemen. Hij ziet dat anders.

Hij vindt dat het stelselmatig uitsluiten van bepaalde groepen – de groep die kernenergie als oplossing ziet, is aan geen enkele tafel uitgenodigd – niet kunnen. Er wordt vaak gezegd dat het om 2030 gaat, maar dan laat men 9 jaar liggen, waarin wel de juiste keuze gemaakt had kunnen worden.

De heer De Weerd herhaalt dat de meest duurzame energie, de energie is die niet gebruikt wordt. Hij vindt het goed dat er veel aandacht is voor de besparing van energie, vooral binnen de RES Foodvalley. De besparing kan gebruikt worden om de omgeving te vergroenen. Daarom zijn oproep aan de gemeenten om hier werk van te maken. Hij vraagt de gedeputeerde aan te geven hoe het staat met de operatie Steenbreek, een initiatief waar de provincie zich bij aangesloten heeft. Welke concrete acties zijn in dat kader reeds genomen, zo wil hij weten. Wat zou er nog meer gedaan kunnen worden?

Bij hetgeen de regio's doen met betrekking tot de opwekking van energie wordt vooral ingezet op reeds bewezen technieken. Zonneweides kunnen een verbetering van de biodiversiteit betekenen, maar dat vraagt om een zeer zorgvuldige inpassing. Windmolens vormt een wat lastiger verhaal. Inwoners zijn bezorgd voor de gevolgen ervan voor hun gezondheid, uitzicht en natuur. Ook de PvdD ziet windmolens liever niet gebouwd worden in of vlakbij natuurgebieden en op plekken waar veel mensen wonen. De vraag blijft hoe hoog deze windmolens moeten worden. Hoge molens domineren het landschap meer. Dat geldt minder voor kleinere molens. Maar hoge molens produceren meer en dus zijn er minder van nodig. Om die reden is hij ervoor in te zetten op het kustgebied. De netcapaciteit is wel een punt van zorg, maar daar wordt hard aan gewerkt.

Hij mist aandacht voor innovatie waar het gaat om zon- en windenergie. Technologische ontwikkelingen gaan op dit vlak heel snel. Daarom is het goed dat de RES-plannen eens in de twee jaar herijkt worden. Daarom is het jammer dat er weinig aandacht is voor het steeds beter kunnen recyclen van onderdelen van energie-installaties. Hij noemt een aantal innovatieve mogelijkheden. Hij leest daarover helaas weinig terug.

Er wordt onderzoek verricht naar verdere alternatieve mogelijkheden van energieopwekking. Die bronnen zijn ook aanwezig in de regio. De tijd is echter niet oneindig en de klimaatverandering staat niet stil. Er zullen dus knopen moeten worden doorgehakt.

Het is al vaak gezegd, de energietransitie valt of staat bij voldoende draagvlak. De PvdD maakt zich zorgen over de negatieve toon waarin het debat wordt gevoerd. Natuurlijk laten tegenstanders zich luider horen dan voorstanders. Dat is een bekend verschijnsel. Toch onderschrijft het merendeel van de bewoners de noodzaak van de energietransitie. Het lijkt echter steeds vaker te gebeuren dat het debat ontspoorde. Er wordt veel desinformatie en fake nieuws de wereld in geholpen als het gaat om klimaatverandering en de aanpak ervan. Het gebeurt zelfs dat ontwikkelaars van windmolens bedreigd worden. Daar ziet hij een rol van de politiek. De politiek heeft een voorbeeldfunctie. De voordelen van de energietransitie mogen dus vaker en sterker benadrukt worden. Draagvlak gaat echter niet alleen over woorden, maar vooral ook over daden. Mensen willen best zelf ook maatregelen nemen als grote vervuilers ook aangepakt worden en de overheid zelf ook het goede voorbeeld geeft.

De PvdD vindt het goed om te lezen dat sommige gemeenten de mogelijkheden onderzoeken van zonnepanelen boven parkeerplaatsen. Ziet de gedeputeerde de mogelijkheden om dit ook te onderzoeken voor parkeerterreinen onder beheer van de provincie?

Verder is het voor draagvlak onder de bevolking belangrijk dat de mensen niet alleen de lasten maar ook de lusten ervaren van de energietransitie. Hierbij is het belangrijk dat participatie daarbij de gewenste vormen aanneemt.

Barrières dienen zo veel mogelijk te worden weggenomen, waardoor de financiële lasten van burgers, maar ook van bedrijven beperkt blijven. Hij vraagt de gedeputeerde aan te geven hoe in dit kader mensen met een kleine beurs of een migratieachtergrond beter bereikt kunnen worden en hoe zij beter betrokken kunnen worden bij de lokale participatie.

De energietransitie gaat vooral om de toekomst van jongeren en toekomstige generaties. De vraag is ook hierin hoeverre zij bereikt worden. Kinderen willen hierover best meedenken, maar dan moeten zij wel op de juiste manier worden aangesproken.

De energietransitie slaagt naar zijn mening alleen als het samen gedaan wordt.

De heer Donker wijst erop dat de SGP in het verleden tegen de RES gestemd heeft, omdat de partij niet verantwoordelijk gesteld wilde worden, voor een proces dat niet van onderaf opgebouwd werd. Dat geluid wordt ook nu weer gehoord in de vorm van het geconstateerd gebrek aan power om besluiten te nemen in het jaar voor de verkiezingen. Het is juist belangrijk dat een raad luistert naar zijn inwoners.

Hij vindt het ook vreemd dat Foodvalley door een dictaat van energiebedrijven bereid is om de eigen torenhoge ambities van zonnepanelen op het dak om te zetten naar zonneweiden, op landbouwgrond dus, en daar 220 ha voor op te offeren. Dat vindt hij onbestaanbaar. Die grond is in de toekomst hard nodig om het voedsel te kunnen produceren dat het land nodig heeft.

Het democratische proces vindt de SGP dus heel belangrijk en daarom vindt hij het een beetje vreemd dat PS, vooruitlopend op alle gemeenteraden, een besluit gaat nemen. Dan kan men wel zeggen dat de provincie een gelijkwaardige partner is, maar zo wordt het niet gevoeld door gemeenteraden. Daar zou hij graag aandacht voor zien.

Het lokaal eigenaarschap is ook een belangrijk punt, maar hij vraagt zich af of dat juridisch goed vastgelegd kan worden. Is de provincie bereid om de gemeenten hierbij te steunen?

Al met al, de beste energiebesparing begint bij bezuinigen. Hij denkt dat daarin nog veel stappen te nemen zijn en dat de provincie daar nog veel werk kan verzetten door subsidie te geven aan bedrijven, met name aan boeren die het wat minder hebben om hun daken beschikbaar te stellen voor zonnepanelen. Dat zou een grote winst zijn.

De heer Van Reenen vindt het goed om te horen dat er veel draagvlak is voor het draagvlak. Zonder draagvlak geen RES! Dat draagvlak moet blijken uit de gemeentelijke besluitvorming.

De heer Bouabid laat weten dat zijn fractie zich grotendeels kan vinden in het verhaal van de PvdD.

De voorzitter schorst de vergadering om 17.50 tot morgenavond 19.30. Dan zal begonnen worden met de beantwoording in eerste termijn door GS. De vergadering zal fysiek of digitaal kunnen worden bijgewoond.